

Scinteia tineretului

Anul VII
Nr. 7 (282)
12 pagini — 3 lei
Simbătă
14 februarie
1987

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Iubirea de țară

Intre cele mai stringente probleme ale actualității noastre economico-sociale, alături de eforturile și preocupările vizând noua calitate a muncii și eficiența economică superioară, mai buna gospodărire a avuției naționale, a resurselor materiale și energetice de care dispunem se situează în prim planul atenției întregului popor, a întregii societăți. În sine, problema nu este nouă și nu este nici o problemă cu care ne confruntăm numai noi, românii. Dimpotrivă, astăzi, în lumea contemporană nu există țară în care grija pentru propria avuție să nu fie puternic afirmată, să nu se regăsească în politica statului respectiv. Nimeni nu-și mai poate permite astăzi risipa, iresponsabilitatea, indiferența față de felul în care sînt protejate și folosite resursele materiale și energetice atât de necesare asigurării dezvoltării proprii, a progresului dorit.

Pentru noi, acum, în România socialistă problema mai bunei gospodării a resurselor este cu atât mai urgentă cu cît sîntem angajați într-un proces de dezvoltare rapidă, proces care nu este nici lin și nici ușor de susținut, mai ales ținînd seama și de conjunctura internațională, adeseori nefavorabilă și imprevizibilă, adeseori ridicînd semne de întrebare al căror răspuns solicită serioase investiții materiale și de inteligență, de creație, pentru a continua să urmărem cu tenacitate obiectivele stabilite. Pe de altă parte, s-a dovedit cît de păguboasă este risipa, cîte daune pot provoca lipsa de răspundere și pasivitatea. S-a demonstrat în practică, totodată, și ce imensă sursă de bogăție poate fi spiritul gospodăresc atunci cînd el se manifestă la scara întregii societăți, cînd este aplicat cu seriozitate și permanent, cînd devine un mod de a fi și de a gîndi, expresia cotidiană a unei atitudinii civice și morale dintre cele mai valoroase prin efecte, prin motivație, prin conduită atestată.

Rezerve sînt întotdeauna; niciodată nu se poate spune că nu mai este nimic de făcut. Trebuie însă grijă, preocupare, răspundere, înțelegere a intereselor generale ale colectivității, ale societății. În această privință fiecare în parte, toți laolaltă, ca autori ai măreței opere a construcției socialismului în România, sîntem de neîntocmit, sîntem chemați și avem datoria de a ne aduce o contribuție sporită și efectivă. Mai buna gospodărire a avuției naționale, a resurselor materiale și energetice este o problemă de conștiință pentru fiecare, o problemă care suscită o legitimă atenție și la locul de muncă și acasă, pretutindeni în societate. Putem face și trebuie să facem întotdeauna mai mult, iar avînd în vedere in-

sumarea eforturilor individuale există certitudinea obținerii unor rezultate cu adevărat extraordinare.

Recentele vizite de lucru întreprinse de secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, în unități industriale din Capitală se inscriu în preocupările partidului și statului vizînd îmbunătățirea continuă a gospodăririi resurselor noastre materiale și energetice, problemă considerată a fi decisivă pentru a avea garanția dezvoltării pe mai departe a României potrivit programelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Mai buna gospodărire a energiei electrice, a gazelor, a combustibililor, practic a tuturor materialelor și materiilor prime, indiferent de locul de muncă, indiferent unde ne-am afla, acasă sau în societate, sînt de drept sarcini care se adresează fiecăruia și ca om al muncii și ca cetățean, impunînd spirit patriotic și civic, spirit revoluționar.

Desigur, a fi bun gospodar este o problemă și de educație, mai exact spus de autoeducație. Pe de altă parte este și o problemă de respect al legilor țării. Avem, după cum se știe, legi clare, hotăriri cu privire la mai buna gospodărire a avuției naționale, iar recentele măsuri luate prin Decret al Consiliului de Stat pentru economisirea energiei nu fac altceva decît să demonstreze acest lucru. Iată de ce, este necesar mai mult ca oricînd să fim exigenți cu noi înșine, dar și cu cei din jurul nostru, căci numai astfel putem spune și argumenta că ne-am făcut pe deplin datoria civică și patriotică, luînd așadar o atitudine fermă față de orice risipă, orice acțiune ireponsabilă, neglijentă față de bunurile și resursele întregului popor.

Dimensiunile spiritului gospodăresc sînt astăzi în România ridicate la scară globală, la nivelul unei probleme naționale extrem de importante și urgente. Prin tot ceea ce facem pentru a dovedi grijă și preocupare față de interesele generale ale societății, față de îndeplinirea sarcinilor dezvoltării multilaterale a României noi ne demonstrăm patriotismul, iubirea de țară, prohibînd înalt nivel al conștiinței noastre, un profil moral înaintat, înțelegerea momentului actual și, de asemenea, a exigențelor continuității unui proces revoluționar ale cărui beneficii ne aparțin în întregime, respectiv ridicarea patriei pe trepte mereu mai înalte de civilizație și bunăstare, de progres, prin eforturile reunite și energice ale tuturor fiilor României socialiste.

SUPLIMENTUL
LITERAR-ARTISTIC

Omagiul artei

SĂRBĂTOARE, pictură de
VASILE POP-NEGREȘTEANU

Compoziție amplă, desfășurată polifonic pe mai multe planuri, lucrarea tinărului pictor Vasile Pop-Negreșteanu, a atras atenția, de la prima ei confruntare cu publicul, în sala de expoziții Dalles datorită frumuseții stilului, imbinare echilibrată a unei compoziții de factură clasică cu o tușă transparentă, suavă, fulgurată, realizată cu abilitate printr-o succesiune de straturi de culoare translaucidă, ce se întrepătrund și-și răspund cromatic. În cadrul celorlalte manifestări expoziționale, „Sărbătoarea”, a rămas aceeași lucrare temeinică, însă și prin generozitatea mesajului ei luminos, optimist, senin.

Evocînd cu o atentă pondere a mijloacelor de expresie artistică starea de tinerete, ca pe un moment de sărbătoare a spiritului identificat, implicit, cu însăși ti-

nerețea patriei, cu primăvara țării, cu renașterea naturii, cu vigoarea tinerilor arbori, cu feeria vegetației în pragul verii, lucrarea s-a impus printre multe alte piese de

certă valoare, printr-o atmosferă aparte, poetică fără a fi poetizantă, o atmosferă captivantă și cuceritoare prin sugestiile pe care le naște în privitor.

65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist

Prezență activă în toate marile momente ale istoriei poporului român

Dinamică și receptivă la idealurile de dreptate socială și libertate națională, la schimbările innoitoare, animată în permanență de înflăcărat patriotism, tinăra generație s-a aflat, în decursul istoriei poporului nostru, alături de cele mai înaintate forțe ale societății, în primele rînduri ale ampleror mișcări revoluționare, progresiste, pe plan social și politic, ale luptei tenace și necurmăte pentru independență, demnitate și apărarea ființei naționale.

„Tineretul, prin dinamismul și receptivitatea la idealurile de libertate și dreptate socială, la schimbările innoitoare — sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România — a reprezentat întotdeauna de-a lungul istoriei un însemnat factor al progresului societății. Din veac în veac, el a preluat și dezvoltat virtuțile și tradițiile înaintate ale poporului; înfruntînd greutăți, dînd nenumărate jertfe, el a jucat un rol de seamă în lupta împotriva asupritorilor pentru dezvoltarea socială, pentru cucerirea și apărarea independenței și suveranității naționale.”

Găsim în această veridică și frumoasă apreciere a conducătorului României socialiste un adevăr fundamental pus în lumină de întreaga istorie a poporului român. Căci nimic din ceea ce a fost aspirație înaltă

și vis curat, nici una din mărețele fapte și izbînzii ale trecutului nostru nu poate fi despărțită de avîntul generos, de receptivitatea largă la nou, de lupta și spiritul de jertfă al generațiilor tinere. Tinerii au fost zecile și sutele de mii de luptători anonimi care au format Oastea cea mare a lui Basarab I Intemeietorul, a lui Mircea cel Bătrîn, (voievodul care prin înțelepciunea sa politică și faptele de arme este numit, pe drept cuvînt, Mircea cel Mare), Iancu de Hunedoara, Vlad Tepeș și Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, a altor domnitori și cîrmuitori înțelepți, care au știut, respectînd poporul și bînzîndu-se pe imensul său potențial patriotic să perpețueze prin secole existența statală neîntreruptă a poporului român. Tinerii, în marea lor majoritate, au fost, de asemenea, contingentele de țărani care s-au jertfit în marile conflicte sociale din Evul mediu românesc: în răscoala de la Bobilna (1437), în războiul țărănesc condus la 1514 de Gh. Doja, ori în marea ridicare la luptă antifeudală condusă în 1784—1785 de Horea, Cloșca și Crișan.

Tinăra a fost, de asemenea, generația lui Nicolae Bălcescu, Avram Iancu, Alexandru Papiu Ilarian, a altor militanți patrioți care, prin lupta lor revoluționară, au așezat, la jumătatea veacului trecut, temelia renașterii noastre naționale. După cum tinerii au fost tribunii care în

ianuarie 1859 au stat în fruntea mulțimii pentru a înfăptui statul național modern prin Unirea Principatelor Române; vitejii luptători ai independenței noastre naționale în războiul din anii 1877—1878; mulți dintre eroii neamului care în vara anului 1917 au dovedit lumii întregi — la Mărăști, Mărășești și Oituz, înaltele virtuți patriotice ale poporului român. Tineretul a fost prezent în rîndul celor peste 100 000 de români care la 1 decembrie 1918 au sancționat, prin adeziunea lor entuziastă, pe Cîmpia libertății din Alba Iulia, făurirea statului național unitar.

Spiritul revoluționar de gîndire și de acțiune care a caracterizat tinăra generație și-a îmbogățit sensul sub înriurirea determinantă a idealurilor și luptei revoluționare a clasei muncitoare. Inimi tinere, insuflete de dorință fierbinte de a înălța poporul român la locul de cinste pe care îl merita între națiunile lumii, au îmbrățișat cele dintii ideile socialismului, au urmat partidul politic al clasei muncitoare, întemeiat în primăvara anului 1893, avînd convingerea că numai în acest fel vor putea contribui la împlinirea străvechilor aspirații de libertate și dreptate socială ale maselor populare. Ca parte integrantă a mișcării muncitorești

Dr. OLIMPIU MATICHESCU

(Continuare în pag. a III-a)

ACTUALITATEA PENTRU TINERET

NOTE • INFORMAȚII • MICROINTERVIURI

AGENDĂ • AVANPREMIERE • RECOMANDĂRI

Din multitudinea acțiunilor politico-ideologice și cultural-educative consacrate aniversării a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, evenimentele cu profunde rezonanțe și multiple semnificații în viața tinerei generații a patriei consemnăm :

● La Casa de cultură, a științei și tehnicii pentru tineret din Mangalia s-a desfășurat simpozionul cu tema „Conceptia Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind locul și rolul tineretului, al organizației sale revoluționare în viața social-politică a României socialiste”.

● Numeroase licee din municipiul Cluj-Napoca au găzduit dezbateri intitulate „Uniunea Tineretului Comunist — școală de educare comunistă, revoluționară a tineretului”.

● La Ecran-Club din București a avut loc o masă rotundă sub genericul „Pagini eroice în lupta tinerilor îndrumată de partid pentru dreptate socială și libertate națională, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte”.

● Comitetul municipal Tecuci al U.T.C. a organizat la Clubul tineretului din localitate o întâlnire cu istorici intitulată „65 de ani de la crearea U.T.C. — pagină de aur în cartea de istorie a tineretului român”.

● Un frumos recital de poezie ce a pus cu putere în lumină arzătoarea dorință de pace a tinerei generații din țara noastră a putut fi urmărit la Casa de cultură, a științei și tehnicii din Piatra Neamț.

minențele” lui Ioan Miturcă și „Anotimpurile” lui Aurel Ierulescu, ei bine, toate acestea la un loc demonstrează cât de multe nuanțe poate căpăta emailul, în cite forme poate fi modelat metalul și câtă noblete pot căpăta materialele obișnuite în mina unor oameni de inspirație și talent. Și mai demonstrează această selecție că se pot obține opere de o rafinată prețiozitate într-un domeniu artistic în care ne lipsește tradiția seculară a altor culturi.

C. LIANA

Muzică

Diapazon

● Pentru Filarmonica „George Enescu” din București, debutul lui 1987 a însemnat : un an nou cu nume noi printre titularii baghetei sale dirijorale.

Teatru

DEBUT: Despre certitudine...

cu Laurian Oniga

— Laurian Oniga, care sint certitudinile duminale de pină acum ?

— Sint student în anul V la I.A.T.C. clasa profesoarei Cătălina Buzoianu, asistent Cristian Hadjiculea. Asta-i sigur ! La sfârșitul anului IV am montat la Botoșani Cereul în 4 colțuri de Kataev, iar de curind am avut tot acolo o nouă premieră cu piesa Slugă la doi stăpini, de Goldoni.

— Am auzit că ai avut succes, dumneata ce crezi ?

— Aceasta-i o chestiune pe care nu o pot discuta eu. Ce vă pot spune cu certitudine este că spectacolul s-a jucat de 6 ori cu săli arhipline și că lumea cumpără în continuare bilete.

— Pentru că este o premieră recentă, publicul nu o cunoaște, cronici nu au apărut încă, spune-ne te rog, care a fost gândul regizoral care a modelat această operă scenică ?

— Am urmărit să fac un spectacol despre o reprezentatie cu piesa „Slugă la doi stăpini”. Goldoni a scris acest text pentru un actor celebru la vremea lui, Antonio Sachi, care juca rolul Arlechinului în comedia dell'arte. Din pornire această piesă este un pretext pentru joc. Goldoni este, într-adevăr, un reformator al comediei dell'arte, dar acest text este singurul, în relație de simbioză cu numita formă de teatru. Prin urmare, am folosit piesa tocmai ca pretext pentru o reprezentatie de tipul comediei dell'arte, dând posibilitatea actorului să se manifeste pe deplin.

— Ai montat deja două spectacole la Botoșani, dorești să lucrezi în acest teatru după absolvire ?

— Nu este nimic cert în această supoziție. Am montat la Botoșani pentru că acolo există un colectiv tânăr, format în majoritate din foarte talentați absolvenți ai ultimilor doi ani. Colaboratorii mei sint deci actorii Dan Puric, Roxana Ionescu, Doru Petrișor, Dan Burdă și alții. Sint entuziaști, doresc să muncească și să se afirmе. Acestea sint motivele certe pentru care am montat acolo.

IOANA MORUZI

Cinema

MĂRTURII

DE LUCRU: „Sint un tânăr ambițios care are tot viitorul în față”

Filmul la care lucrez acum poartă un titlu simbolic, Moștenirea, iar scenariul semnat de Titus Popovici se referă la epoca domniei lui Mircea Voievod al Munteniei. Mă aflu în etapa de documentare care mie mi se pare cea mai frumoasă, pentru că este timpul în care gîndesc de fapt filmul. N-am să dezvăluie prea multe, nu-mi place s-o fac înainte de a reali-

za opera finită. În momentul în care citesc un scenariu imi vin în memorie locurile în care voi filma, iar dacă mă duc să le mai văd o dată este pentru a-mi confirma ceea ce am în cap. După 15 ani de lucru la filmele documentare imi cunosc perfect țara și nu mai am nevoie să caut locuri de filmare. Dacă știu unde am să filmez, nu m-am hotărit însă cu cine o voi face. Nu mi-am fixat nici operatorul și nici distribuția. Facem probe, căutăm tineri actori de geniu și bătrini consacrați. Este sigur însă că Adrian Enescu imi va scrie muzica. Vreau să fac un cu totul alt film decît cele istorice realizate pînă acum, deci Moștenirea nu va semăna nici cu Mihai Viteazul, nici cu Dacia, va fi cu totul altceva. Mi-am dorit mult un film istoric de meditație. Îi voi realiza acum. Sint un tânăr ambițios care are tot viitorul în față.

SERGIU NICOLAESCU

Artă populară

Torsul — un meșteșug străvechi

Pentru a porni și a merge lute, în afară de o mină dibace care toarce firul cu spor, de o voce bună ce întreține pofta de lucru, fusului îi mai trebuie și o mică greutate ce-i mărește viteza de rotire. Numită „fusulolă” a fost descoperită cu prilejul săpăturilor arheologice de la Garvăn — Diogeția, în Dobrogea, fiind datată între secolele III—VI e.n. Iată numai unul dintre numeroasele argumente materiale ce atestă îndelungata vechime a acestei îndelincirici cu bogate valori cognitive, sociale și estetice pe teritoriul țării noastre și care se regăsec într-o valoroasă expoziție deschisă la Muzeul satului și de artă populară. Intitulată Torsul — meșteșug străvechi pe teritoriul României expoziția este organizată pe mai multe coordonate : pregătirea materialelor prime, fazele de lucru, tehnici pentru obținerea firului și obiceiuri de întreținere în muncă — șezătoarea și claca. Printre uneltele textele, fotografiile și mostrele de fibre animale și vegetale ce ilustrează, alături de expoziția permanentă a muzeului, continuitatea industriei casnice textile se află furci late din zona Munților Apuseni, frumos împodobite cu încrustații, fuse și moșoare din Pădureni, județul Hunedoara, furci cu „aripi” din zona Sibiului, suporturi pentru fus din Lăpuș, Maramureș, piepteni pentru tras cîne și lina din zonele etnografice Sibiu și Neamț, uneltele de tras firul din gogoșile de mătase și furcuțe pentru firul de borangic din Oltenia.

MARIA SOCOL

FLASH

Mihai Mălaimare este personajul din fotografie, într-un moment dintr-un spectacol pe care-l va susține singur pe scena sălii Amfiteatru a Naționalului bucureștean. Acest „one man show” poartă titlul Actorul, iar textul căruia-i dă viață Mihai Mălaimare este scris, special pentru el, de poetul Mircea Dinescu.

Plastică

„Email”

la Căminul Artei

O expoziție inedită în sălile bucureștene, realizată de 12 plasticieni distinși în arta metalului și a ceramicii, prezintă amatorilor de frumos miniaturi decorative, compoziții și podoabe, lucrări în care metalul încrămăntat în forme subțiri și înalte, aparent fragile, se îngemănează cu emailul bogat în nuanțe și transparențe cu pielea molată și lucioasă, cu lemnul și catifeaua. Selecția a fost distinsă în cadrul bienalei internaționale de la Limoges cu Diploma primăriei Limoges. Compozițiile „Telurică”, „Astrală”, „Peisaj” semnate de Adrian Nicolae Adam, sau „Reflexiunile solare” ale lui Costel Bădea, ca și arhitecturile miniaturale ale lui Mircea Enache, alături de grațioasele volute și spirale metalice ale lui Bogdan Hojbota, podoabele de tot felul — coliere, brățări, corderoane — realizate de Marian Nacu și Roldo Negoită, compozițiile născute din neliniștea gândului și a căutărilor precum „Spațiu rănit”, „Sfert academic”, „Succesiune” aparținînd artistului Nicolae Moldoveanu, alături de ale colegului său de multe expoziții și distincții internaționale, Dumitru Rădulescu, prezent aici cu 4 miniaturale compoziții în basorelieu, la rîndu-i mai apropiat în concepția sa de lucru de elementele arheologice și reliefulurile prezentate de Gheorghe Pavel, sau de „Proe-

Iată deci că Horia Andreescu și Cristian Măndea vor marca un nou „schimb de ștafetă” la pupitrul orchestrei simfonice a primei Filarmonici a țării, împropiind-o cu suflul generației lor innobilat prin talent și pregătire, prin artă și știință. Și, sperăm că dimensiunea de eveniment ce a caracterizat aparițiile lor „pasajere” pe podiumul Ateneului să se mențină, devenind un atribut valabil săptămîină de săptămîină.

În plină „rocă dirijorală”, peisajul orchestrelor simfonice ale țării își definitivează conturul ; îi așteptăm acum porpozițiile și, mai ales, „coloritul” valoric, nuanțele calității artistice.

● Vă place Brahms ? — o întrebare devenită retorică. (Pe vremea cînd marele pianist Arthur Rubinstein pășea pragul primelor sale apariții pariziene, francezii îl „elogiau” pe compozitorul hamburghez cu „dehincatul” epitet : „marele plicticos” ! De atunci, decî de la cumpăna veacurilor se pare că și-au mai modificat opinia). Deci, dacă vă place Brahms — și sălile pline ce au răsplătit în ultimul timp manifestările muzicale ce au înscris pe afiș numele acestui autor argumentează tăria unui răspuns afirmativ — stagiunea de concerte găzduită de Studioul Radioteleviziunii vă adresează o invitație ce merită luată în considerare : un program cameral Johannes Brahms, avîndu-l ca protagoniști pe tinerii instrumentiști Cristian Vlad — clarinet (recent premiat la un prestigios și exigent concurs : Concertino la Praga), Marin Cazacu — violoncel și Andrei Deleanu — pian (marți, 17 februarie, ora 19).

Carte

Nu trebuie să lipsească din bibliotecă

Dintre aparițiile editoriale ale acestui început de an se remarcă și ce-a de-a III-a ediție, revăzută și adăugită a Micului Dicționar Enciclopedic. Amploarea și complexitatea crescîndă a mutațiilor politice, economico-sociale, tehnico-științifice și cultural-artistice ale epocii contemporane, precum și cererea tot mai insistentă a cititorilor care nu au intrat în posesia lucrării, la apariția primelor ediții din 1972 și 1978, sint doar cîteva argumente care au determinat Editura Științifică și Enciclopedică să recediteze Micul Dicționar Enciclopedic ce răspunde necesităților de informare și educare, de lărgire a orizontului spiritual.

Editată într-un singur volum, lucrarea cuprinde aproximativ 77 000 de articole-titlu, dintre care 50 000 sint nume comune (termeni uzuali de limbă, noțiuni, categorii, școli, curente, concepții etc.) iar 27 000 sint nume proprii (așezări, țări, termeni de geografie fizică, instituții, organizații, evenimente, personalități istorice, politice, culturale, științifice și altele).

În noua ediție a dicționarului se acordă o atenție deosebită înnoirii, îmbogățirii și actualizării cu date și informații enciclopedice a noțiunilor și conceptelor de istorie, filozofie, drept, economie, fizică, chimie, biologie, matematică, precum și includerii a noi termeni, cu precădere, din acele domenii recent apărute cum sint genetica, biologia moleculară, biologia celulară, informatica și cibernetica. Au fost luate în considerare rezultatele obținute în cercetarea lingvistică în problemele originii lexicului românesc actualizîndu-se și corectîndu-se numeroase etimologii.

Completată de o bogată ilustrație (fotografii, desene, hărți, planșe alb-negru și color), a III-a ediție a Micului Dicționar Enciclopedic oferă cititorilor o imagine sintetică, de la origini și pînă în prezent, a vieții materiale și spirituale naționale și universale.

ARISTOTEL BUNESCU

NOTA REDACȚIEI : Pentru o informare operativă a cititorilor, instituțiile cultural-artistice din întreaga țară, sint rugate să expedieze programul manifestărilor pe care le organizează la următoarea adresă — Suplimentul literar-artistice al „Scintei tineretului”, pentru pagina de Actualitate pentru tineret — Piața Scintei nr. 1, București, cod 71 341.

CONȘTIINȚA DE SINE A FILOSOFIEI ROMÂNEȘTI

Filosofia românească este una dintre marile noastre averi, o moștenire sacră fără de care nimic din îndrăznelile cugetării filosofice de azi, ale celor din România, nu poate prinde contururile conceptului și ale afirmărilor unor noi sensuri ale lumii.

Adânc ancorată în solul și în istoria poporului, alături mereu de faptele cultivate ale altor popoare, gândirea filosofică românească, prin momentele ei semnificative, prin cele care au exprimat-o superior, a fost veghe a conștiinței întru descoperirea și statornicirea modului românesc de a fi în lume cu lumea, a aceluia prin care, exprimându-ne, să putem alcătui în felul și cu putința ce le purtăm, măsura unei participări la găsirea universalului și la afirmarea omenească.

Modul de a trăi și a gândi al poporului nostru, sublinia secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a constituit și va constitui totdeauna temelia activității ideologice în România, fundament deci al oricărei creații care face din lume ca totalitate obiect al cercetării, principiu, de asemenea

și premisă esențială a reconstrucției valorice necesare operei de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintării României spre comunism, de formare a unei noi personalități umane.

La descoperirea și dezvoltarea acestui mod de a trăi și a gândi filosofia și-a adus o contribuție de a cărei valoare ne dăm cu atât mai mult seama și o putem prețui cu rigoare cu cât îl știm

devreme încă, de la aceste începuturi la iluministi și de la iluministi la N. Bălcescu, T. Maiorescu, V. Conta, C. Dobrogeanu-Gherea, C. Rădulescu-Motru, B. P. Hasdeu, P. P. Negulescu, Mircea Florian, L. Blaga, pentru a recunoaște doar câteva ilustre nume ale istoriei filosofiei românești, ea, această istorie, mărturisește despre un zbor al înțelepciunii Minervei către popor și aspirațiile majore

re cu pământul și cu omul, totdeauna în căutare și găsind, progresiv, în cercetările sale piscurile din care se puteau observa alte orizonturi decît cele date.

Ni se pare, de aceea, că valorificarea, regîndirea, reluarea filosofiei românești cu istoria ei este o operă în actualitate și necesară pentru conștiința zilelor noastre. Unei atari necesități îi răspunde „Antologia de filosofie

le recuperabile de pînă acum și după alte antologii, aceasta din urmă își vedește utilitatea pentru că relevă, însoțită fiind de comentariul adecvat, gândul filosofic în acte semnificative ale lui, cum și în plurivalența-i institutivă de alcătuire majoră pentru viața omului și a culturii românești. Am nota, de asemenea, că antologia de față este un indemn la reflecție, ea implicînd nevoia de a observa traseele filosofiei românești, natura sistemelor ei, relațiile dintre acestea, contradicțiile ei interne, sensul valorilor gândite. Și laolaltă cu cele de mai sus, ea trimite, cum consemnează Mircea Măciu, la „re-gîndirea conceptelor, re-semnificarea acestora, în concordanță cu notele nou cunoscute ale obiectelor pe care le designează, cu practică revoluționară socialistă”.

Cum cele trei volume ale antologiei sînt doar o primă parte a ei, realizarea de acum ne îndreptățește să așteptăm și partea a doua. Editura „Minerva” merită, credem, ca și autorul, felicitări pentru ceea ce a oferit publicului iubitor de filosofie.

GH. AL. CAZAN

O viziune semnificativă

și istoria. Iar istoria filosofiei românești se ilustrează, încă de la primele ei afirmări și pînă la opera secretarului general al partidului, ca o permanentă chestionare a celor mai dificile probleme ale umanismului, istoriei, omului și culturii, ca nedezlipită în soluțiile dobîndite de umanism și raționalism, de încredere în valorile progresului, ale capacității creatoare ale ființei umane. De la Miron Costin și Dimitrie Cantemir, mai

ale lui, către univers, spre a-și ști și stăpîni, către om, spre a-l cunoaște și a-l instaura ca ființă universală, liberă, atotputernică, demnă.

Cine aprofundează drumul filosofiei românești, căile ei, împlinirile și rosturile pronunțurilor sale, va vedea că filosofia nu a fost un cîntec „abstract”, ci „cea mai pămînteană dintre flori”, că ea nu a trăit într-un empiere suprapămîntean ori extrapămîntean, ci aici, fiind me-

românească” întocmită de Mircea Măciu și apărută recent la Editura Minerva.

Cercetător subtil al acestei istorii, pasionat de cunoașterea diferitelor moduri de afirmare ale ei, Mircea Măciu oferă nu doar o antologie convingătoare, în sensul obiectivității ei, ci și o viziune, la rîndul ei, semnificativă despre fenomenul filosofic românesc cu rosturile lui pentru un ansamblu de nevoi teoretico-practice. După sinteză-

Intocmirea unei antologii presupune o serie întregă de dificultăți, îndeobște necunoscute marelui public. La prima vedere, dar numai la acest nivel, lucrurile par simple. Or, însăși operația de selecție a textelor nu-i deloc facilă, cît timp alegerea înseamnă, se știe, nu numai opțiunea pentru un autor anume și un text anume, ci și recunoașterea la toate celelalte din aceeași categorie. Situația este valabilă și în cazul întocmirii unei antologii de filosofie românească și ne referim, evident, la cea recent apărută la Editura Minerva. Totodată, judecata noastră de valorizare se cuvine să țină seamă de principiul metodologic explicit avansat de editor, principiu pe larg argumentat în prefață și lămurit succint în note asupra ediției și anume: trecerea în revistă, imbinînd criteriul cronologic cu cel tematic, a principalelor texte filosofice elaborate de diverși gânditori, începînd cu „prințul filosof” Dimitrie Cantemir — cel apreciat în viață încă de Leibniz și apoi printre alții de Voltaire — ajungînd la cei ce-au afirmat strălucit metodologia și viziunea marxistă despre lume și viață la mijlocul veacului nostru și după aceea. Strict temporal sint cuprinse prin urmare aproape

trei secole de gândire filosofică românească, de gândire sistematică, specializată, în domeniul „chintesenței spirituale a epocilor istorice”. Evaluînd global dar și în detaliu fiecare text antologat se poate afirma că alegerea s-a centrat pe fragmente într-adevăr semnificative atît pentru cei interesați de evoluția înaintărilor, de traseul urcușului spiritual realizat în această secvență de timp, cît și de cei ce se vor apleca predilect asupra valorii intrinseci a text-

reprezentative. Deocamdată însă, normal, ne vom opri doar asupra a ceea ce avem tipărit.

Nu va fi probabil discutată de istoricii filosofiei plasarea începuturilor filosofiei noastre odată cu Metafizica lui Cantemir. Personal am procedat în același fel cînd am întocmit și publicat la aceeași editură și aceeași colecție o antologie de estetică românească acum doi ani. Criteriul selecției fiind cel al prezenței indiscutabile a gândirii sistematice și a celei strict

țial, de viață profundă a poporului. Apare, astfel, totodată demonstrată prin texte legătura indisolubilă a filosofiei cu viața socială, atît, de pildă, pentru a da doar cîteva exemple, în studiile reproduse din frunțile pașoptiști Simion Bărnuțiu, George Barițiu și Nicolae Bălcescu, cît și în cele datorate lui C. Dobrogeanu Gherea, unul dintre marxiștii de notorietate universală ai secolului trecut, din păcate puțin cunoscut dincolo de fruntarii. Privilegiat

Barbilian ș.a.) care au simțit nevoia elaborărilor în ceea ce acum se numește curent „filosofia științei”.

Revenind la ceea ce spunem la începutul acestor însemnări cu privire la dificultățile inerente pe care le incumbă o asemenea întreprindere (o antologie în BPT trebuie să fie de necontestat sub raport științific, dar trebuie în același timp să satisfacă și criteriul accesibilității) putem afirma că acestea au fost depășite tocmai pentru că, experimentatul și competentul editor care este Mircea Măciu a rămas consecvent, pe tot parcursul, unității dintre logic și istoric în operația de selecție și a știut să renunțe (a avut puterea), la reproducerea unor texte din discipline filosofice precum estetica, etica ș.a.

Credem, de asemenea, că absența studiilor de axiologie, de filosofia culturii nu indică altceva decît că li s-a rezervat spațiu în volumele următoare. Să le așteptăm... Oricum, de acum încolo, publicul larg, tinerii în primul rînd, mult mai mult interesați de filosofie decît s-ar părea la o evaluare superficială, vor putea utiliza pentru informare, formare și modelare spirituală această reușită și mult necesară antologie de filosofie românească.

VASILE N. MORAR

Relevanța opțiunilor

tului. În fapt, ansamblul, se dovedește coerent, iar lectorii, vor privilegia cînd de o perspectivă, cînd de alta, în beneficiul lor, se înțelege.

Grila metodologică propusă este urmată riguros pe parcursul celor trei volume, acum apărute, cărora le vor urma altele, destinate evidențierii componentelor filosofiei noastre, în ordinea lor constitutivă, după cum spune Mircea Măciu, ceea ce înseamnă, probabil, o aducere în prim plan a ontologiei, gnoseologiei și axiologiei diverșilor autori, dar și luminarea, bănuim, a filosofilor și a filosofilor de sistem, a sistemelor filosofice

specializate l-a condus firesc pe autor la această tăietură, astfel legitimă și legitimabilă.

Structura propusă în continuare merită să scoată la lumină momentele afirmării filosofiei românești cu cele patru subsecțiuni de la luminism pînă la pragul marilor sisteme, („raționalismul filosofic”; „raționalismul științific” și „de la materialismul evoluționist la materialismul dialectic și istoric”) se susține prin conținutul textelor, și avem, astfel, tabloul fascinant al unei evoluții și a unei progresii spirituale superioare, legate prin infinite linii de forță de solul existen-

se instituie în cuprinsul antologiei însă nu numai raportul explicit al filosofiei cu istoria și problematica socială ci și al acesteia cu știința, cu cunoașterea în genere, ceea ce s-a tradus în evidențierea, pe de o parte a celor care profesînd filosofie și legitimîndu-i temeiurile moderne au utilizat cu prisosință datele pozitive, științifice de cercetare din domenii particulare, generalizînd și totalizînd sub cupola unor construcții sistematice (cazul C. Rădulescu-Motru sau Mircea Florian), și pe de altă parte, a oamenilor de știință (Octav Onicescu, Grigore Moisil, Șerban Țițeica, Dan

Prezență activă în toate marile momente ale istoriei poporului român

(Urmare din pag. 1)

revoluționare din țara noastră, tineretului socialist și-a demonstrat puternica ancorare în realitățile economice și social-politice ale patriei prin lupta desfășurată alături de întregul proletariat pentru soluționarea marilor probleme cu care a fost confruntată societatea românească în cea de a doua jumătate a secolului trecut și la începutul secolului nostru, între care înfăptuirea statului național unitar, întărirea și dezvoltarea mișcării muncitorești, în perspectivă transformării revoluționare, socialiste a patriei noastre.

Făurirea Partidului Comunist Român, la Congresul istoric din mai 1921, a marcat o etapă nouă, superioară și în istoria mișcării revoluționare de tineret. Au avut loc profunde mutații în structura organizatorică, dar, mai ales, în conținutul ac-

țiunii politice și al muncii de educație revoluționară a tineretului, prin preocuparea statornică a partidului comunist pentru unificarea tuturor organizațiilor socialiste de tineret într-o organizație comunistă unică pe plan național, eveniment care a avut loc la Conferința generală din 19—20 martie 1922 a tineretului socialist.

Văzînd în tineret un autentic potențial revoluționar, o forță socială activă și mereu deschisă înnoirii, Partidul Comunist Român a acordat o mare atenție tinerii generații, pentru folosirea energiei și elanului său creator în slujba transunerii în practică a obiectivelor strategice urmărite de comuniști. Ca urmare, răspunzînd chemărilor partidului comunist și îmbrățișînd cu fidelitate linia sa politică de interes național, Uniunea Tineretului Comunist și-a evidențiat prezența, încă de la crearea sa, cu 65 de ani în

urmă, în toate marile acțiuni revoluționare ale clasei muncitoare împotriva exploatării și asupririi regimului burghez, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a patriei.

Intr-o perioadă în care fascismul făcea eforturi evidente pentru a acapara puterea politică, Uniunea Tineretului Comunist, activînd sub conducerea partidului comunist, a știut să arate calea adevărată pe care trebuie să meargă tot ce era mai bun, mai înaintat din rîndul tinerii generații din România. Datorită acestei linii politice patriotice, marea masă a tineretului muncitor de la orașe și sate, a elevilor și studenților, tinerii, cuprinși într-un larg curent democratic, antifascist, s-au aflat pe poziții ostile fascismului, situîndu-se de acea parte a baricadei de pe care se acționa în sensul intereselor majore ale națiunii: menținerea democrației, salvarea independenței și integrității României, grav amenințate de politica agresivă și revizionistă a statelor fasciste.

Întreaga istorie a Uniunii Tineretului Comunist din tumultuoasele decenii 4 și 5, toate eforturile și izbînzile obținute de organizația revoluționară de tineret în lupta patriotică contra primejdiei fasciste sînt indisolubil legate de activitatea politică remarcabilă a tovarășului

Nicolae Ceaușescu — strălucit exemplu pentru tînăra generație prin energia, patriotismul înflăcărat și devotamentul față de cauza clasei muncitoare, față de interesele majore ale poporului — activitate care a imprimat acțiunii revoluționare a tineretului forță și dinamism organizatoric, angajare fermă și dăruire pleneră în procesul viu al creației istorice. Însușirile sale deosebite, probate în numeroase acțiuni revoluționare de amploare inițiate de partidul comunist, și-au găsit un larg cîmp de manifestare în activitatea pe care a desfășurat-o în conducerea Comitetului Național Antifascist, în pregătirea și desfășurarea marii manifestații antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939, în procesul de reorganizare a Uniunii Tineretului Comunist. Aceste evenimente politice și patriotice de interes național au pus în evidență și contribuția deosebit de importantă a tinerii militante comuniste Elena Petrescu (Ceaușescu), despre a cărei activitate revoluționară, antifascistă și patriotică, desfășurată alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, există numeroase mențiuni în documentele vremii.

În perioada grea a dictaturii militar-fasciste și a războiului hitlerist, tineretului patriotic, sub conducerea Uniunii Tineretului Comunist, și-a adus o însemnată contribuție la pregătirea și înfăptuirea marelui act

al renașterii noastre naționale — revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și anti-imperialistă din August 1944.

Imaginea vie a noii noastre istorii de după actul eliberator din August 1944 pune cu prisosință în evidență faptul că trecerea la edificarea noii societăți a deschis și pentru tînăra generație perspective cu totul noi.

Inconjurat de grija și dragostea părintească a partidului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — tineretului țării este prezent în tot ceea ce reprezintă biruința pe drumul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și al înaintării României spre comunism. Cu entuziasmul caracteristic vîrstei, cu nemăsurată dragoste și stimă în suflet înfăptuiesc tinerii țării vibrantele îndemnuri și chemări adresate lor în nenumărate rînduri de secretarul general al partidului. Iar faptele lor se nasc azi din puterea exemplului strălucitor al tovarășului Nicolae Ceaușescu — Eroul care din anii tineretii și-a pus viața și munca în slujba intereselor vitale ale poporului, patriotul înflăcărat, eminentul conducător politic a cărui prezență în fruntea partidului și a statului chează și progresele și prosperitatea poporului român, independența și suveranitatea patriei socialiste, înaintarea victorioasă a României spre comunism.

Lecturi complementare

Din cele două sute șaptezeci de pagini ale romanului „Tratament fabulatoriu”, primele cincizeci cuprind „o prefață a autorului”, despre care, paradoxal, acesta le spune de câteva ori cititorilor că „face parte din roman”. Paradoxal, întrucât elementul prim, de compunere savantă, are în cuvânt semnificația de „anterior în spațiu”, „înainte de”. Precizia autorului avertizează însă asupra unei prelungiri a meditației din prefață în corpul romanului propriu-zis, ceea ce în construcții similare (prefață + roman) se întâmplă mai rar. Nu numai că o bună parte din ideile pe care le pritocește prefața reapar sub formă interogativă în parantezele auctoriale, dar ele revin și în convorbirile personajelor. Recurența dată de înțeles că prefața nu trebuie citită ca un tratat și în regimul opțiunilor „pe față”, ci mai degrabă ca un eseu dezinvolt, mai descătușat decât oricare altul, și cu am ar fi scris nu de autor, ci de unul din personajele sale sau de un autor care se vrea unul dintre ele.

Contrar așteptărilor, autorul atinge doar în subsidiar chestiunea „arzătoare” a textualismului sau, în orice caz, ajunge la ea pe un traseu foarte spiralat. Preocuparea sa capitală e de a distinge între statutul artei în capitalism și statutul ei în socialism. Citează în acest scop, și încă în extenso, din esteticieni și sociologi marxști, ca G. Lukacs, L. Goldmann, A. S. Vasquez și Eduardo Sanguinetti și, bineînțeles, din Marx însuși. A-i analiza aici de-a fir-a păr ideile, e imposibil. Cine s-ar încumeta la un asemenea act ar avea nevoie de un spațiu măcar egal cu acela al prefeței. „De vină e și o anumite redundanță a discursului, voită, poate, din motive retorice dar care, de la un moment dat, asfixiază ideea principală.”

Conceptul care ordonează întreg discursul teoretic e cel al eficienței. Mircea Nedelciu susține că arta cunoaște două feluri de eficiență: economică și pentru om. Primul îi este rezervat în capitalism, al doilea în socialism. Discriminarea e cit se poate de tranșantă: „Distincția între eficiența economică și eficiența pentru om este operantă în capitalism; într-un fel, tot ce este eficient presupune și o acțiune împotriva omului și, invers, tot ce este umanism, păstrarea integrității umane, unitatea poetică a ființei, duce la scăderea eficienței economice în respectivul sistem. În schimb, eficiența activității artistice în antropogenie, în formarea omului nou, deci eficiența pentru om (s.a.) a unei activități umane este un concept specific socialismului”. Pe această distincție, stringentă, Mircea Nedelciu elaborează două modele polare ale artei.

Prin însăși esența sa, capitalismul suspendă funcția primordială a artei. „Marșandizarea” ei atrage după sine, pe de o parte, substituirea de către formele kitsch-ului, iar pe de altă, o galopantă ermetizare. Ia naștere o nouă dihotomie, „artă minoritară/artă majoritară, fenomen de asemenea specific societății capitaliste”. Urmindu-și neclintit logica, Mircea Nedelciu definește și un mod specific al capitalismului de a recepta arta: e „atitudinea contemplativă”, care ar fi „un fundament teoretic al esteticii burgheze”. Cu totul altfel se prezintă situația artei în socialism, unde, observă Mircea Nedelciu, ca „funcție principală” îi revine „funcția formativă și educativă”. Aceea care e adevărata artă contemporană e arta socialistă, căci numai ea poate înlocui „estetica atitudinii contemplative printr-o „estetica a acțiunii și a implicării”.

În spiritul acestor distincții, Mircea Nedelciu încearcă să lămurească în ce constă așa-zisul textualism al ultimei generații. Își formulează teza fără echivoc: nu avem de-a face cu nici un textualism. Textualismul a apărut în Occident ca o reacție a artei la agresiunea consumistă a capitalismului. Scrie Mircea Nedelciu: „Un caz interesant de literatură produsă cu intenții de rezistență la marșandizare (și pe care mai sus am numit-o utopie) este ceea ce poartă numele generic de textualism. Cred că la

originea, este o încercare a literaturii de a integra mecanismul textual al societății. Dacă societatea capitalistă încearcă integrarea artei prin marșandizare, atunci și literatura încearcă integrarea socialului prin textualizare”. Altfel spus, dar tot cu cuvintele autorului, „literatura concepută ca textualitate opusă lumii face parte din acest nivel al reacțiilor primare în confruntarea (când societatea nu a reușit integrarea) dintre societate și literatură”. Or, socotește Mircea Nedelciu, dacă societatea capitalistă și societatea socialistă tratează arta în termeni antitetici, textualismul la care obligă, ca la o reacție de apărare, cea dintâi, n-are de ce să-și facă apariția în cea de a doua. În realitate, tinerii autori români din deceniul al nouălea „au fost numiți, impropriu (s.a.), textualiști”. Ei „desfășoară, de fapt, o activitate textuală prin care se poate interveni constructiv în lume (s.a.) și nu produc o „textualitate opusă lumii”. De unde, totuși, această improprietate, dacă nu cumva e vorba de o confuzie? Din faptul că ei „utilizează unele procedee tehnice asemănătoare cu celea puse în lucru și de textualismul propriu-zis”. Apoi, „o atitudine mai degrabă rece, de considerare aproape științifică a tuturor figurilor de limbaj folosite, pe care o manifestă acești autori, a contribuit probabil și ea la etichetarea amintită”.

Teorie, utopie și cotidian*)

Mircea Nedelciu nu ezită în a susține că „apropierea” este „cu totul superficială”, că vrema „diferențelor” sînt „de esență”.

Taina „Prefeței” e ca și dezlegată. Mircea Nedelciu îngroașă distincții reale, schematizează un teritoriu care se refuză taxonomiei ideale, repudiază moduri de a fi ale artei (asemenea contemplației) care transcend de fapt tipologia societății, pune în paranteză contradicțiile structurilor sociale, care fac posibil, provoacă și solicită și moduri artistice care, raportate la modelul lor, par a le fi nespecifice, eludează comuniunea planetară a omeneșului: altfel spus, își pune la lucru inteligența și erudiția pe coordonatele sofismului și hipercorectitudinii. O face în numele unui scop nobil: de a-și apăra propria generație de o etichetă costisito-

re și de a-i valida „antropogenetic” recursul estetic la cîștigurile naratologiei de sfîrșit secol XX. Cu un inegalabil talent de retor, Mircea Nedelciu transpune chestiunea innoirii estetice a literaturii române contemporane în termeni ideopolitici: „Dacă problema literaturii este aceea de a „face omul”, de a participa la o largă acțiune de formare a omului nou, atunci stăpînirea a numeroase tehnici narative, autoreferențialitatea (în felul acestei prefețe), introducerea textelor și a conexiunilor inverse, piedicile puse lecturii „consumistă” și încercările de a dota cititorii cu mijloace adecvate de analiză, toată această desfășurare de forțe auctoriale face parte din procesul de conștientizare a participării la nobila acțiune antropogenetică”. Fie și de-am concede un subtext esopie acestei pledoarii, aerul ei idilic își păstrează greutatea.

O bună parte dintre comentarii „Tratamentului fabulatoriu” s-au oprit exclusiv asupra „Prefeței”; dar romanul însuși merită atenție. După o experiență a solitudinii în munți și un eșec în iubire, tînărul meteorolog Luca (numele e ales pentru multipla lui conotație spirituală) se transferă la fitotronul (un spațiu cu mari disponibilități simbolice) din Fuica, lângă orașul Moleasa. Aici, trăiește, mental, o nouă experiență. Perioadice, în apropierea casei unde locuiește în gazdă, nimereste într-un soi de falanster, accesibil numai anumitor persoane. E vis? E boală? E dorință de a evada? Din toate acestea, cite puțin. Enigma nu se risipește cu

totul decît în final: Luca fusese bolnav dar într-un fel aparte, absolut insolit. Pînă acolo, senzația e mai degrabă de călătorie într-un „univers paralel”. Falansterul pare a exista, dar pe alte coordonate ale timpului (care i se pare lui Luca a se fi oprit într-un fabulos secol al XIX-lea) și ale spațiului (ca și umanitatea ei, construcțiile care îl împinzesc, unele fastuoase, nu sînt perceptibile de către locuitorii din Fuica ori curioșii din Moleasa). Autorul întretine cu ingeniozitate (în ea se simte și lecția lui Mircea Eliade și, poate, a basmului folcloric fantastic) iluzia acestei realități sui generis, așa încît, la un moment dat, dinspre cititor, cei bolnavi par a fi increduli.

Falansterul din Valea Plîșii, plasat undeva într-un punct al unei spirale spa-

țio-temporale, asemănătoare cu banda lui Möbius, e o protecție paradisiacă. Legile ei structurale sînt legile utopiei. Totul e bine și frumos în acest „loc din afara lumii”: egalitatea e la ea acasă, suveran e principiul plăcerii, iar fericirea e un bun accesibil tuturor. Numai că aparențele amăgesc. Convențiile renasc, plătisoala macerează spiritul, sentimentul singurătății se acutizează, întreaga atmosferă depersonalizează ființa. O nemulțumire surdă cotopește psihologiile și utopia se destramă. A fost vis? A fost realitate? A fost boală, spune povestea. Luca se trezește în cotidianul din care își mutase „centrul personal de timp”. E cotidianul în care fusese dezamăgit de incapacitatea Ulei de a se hotărî să-i rămînă alături și de draconismul tatălui ei, care o împiedică să iubească, poate și de curburile amilor care se adunau uneori în casa doctorului Abras, individualizată prin profesie, limbaj și patimă, dar în aceeași acoladă, a grotescului. E, totuși, cotidianul în care o cunoscuse și pe Natalia care, în coloratul evantai al femininității din roman, semnifică imacularea și ingenuitatea.

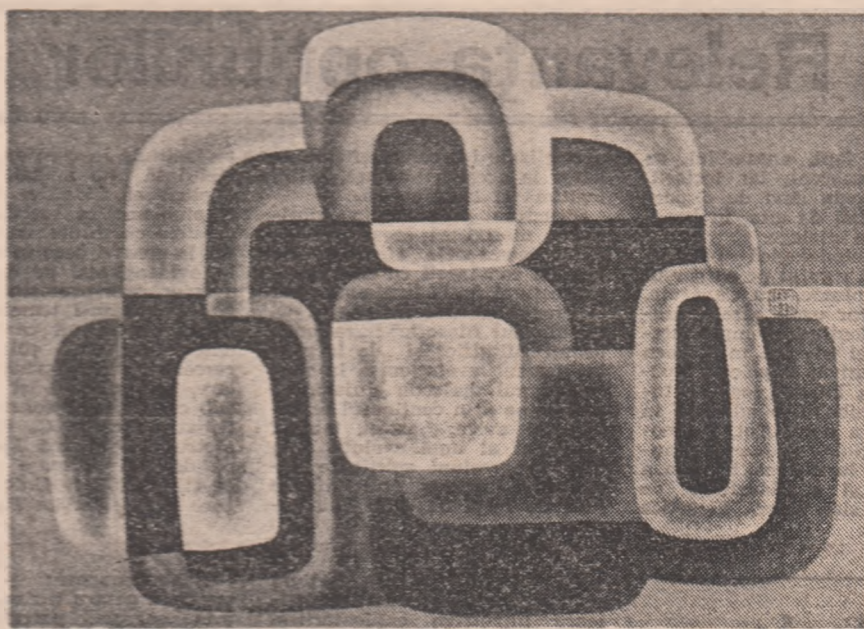
Un tîlc se leagă pe măsură ce romanul își derulează ultimele secvențe, și încă unul dublu: mai bună, mai primitoare și mai sigură decît orice închipire paradisiacă e lumea aceeași, cu toate cele ale ei, dar, în același timp, Luca n-ar fi putut dobîndi acest sentiment dacă n-ar fi gustat din inconsistența mirajului. De aceea, el este, la sfîrșit, „noul Luca”.

În genere, dar mai cu seamă în cazul prozei moderne, orice comprimare analitică, din dorința de a storce Sensul, sacrifică dimensiunea tehnică, ea însăși structurală. Or, povestea lui Luca nu se naște, ci se constituie printr-o impresionantă investiție de inteligență metodologică: prin confesiune proprie, prin depozitiile celorlalte personaje, prin mixaj epistolar. Procedeele compoziționale alternează rapid și se combină consecvent insolit, pentru ca nici unul din cele douăsprezece (numărul își are înțelesurile lui!) să nu semene cu altul. Sub aspect tehnic, romanul e o fugă nonstop de spectrul omnișienței auctoriale care, cu toate acestea, prinde adesea ocazia favorabilă de a-și proba eficacitatea. Cele mai multe din parantezele prin care autorul e prezent în interiorul romanului au ca obiect posibila identificare a autorului cu personajul. Excedat de iminența ei, va izbucni în cele din urmă: „Dar ce fac? Încep să gîndesc în locul lui? Să știu pînă și ce-și spune el în gînd cînd îl miroase ceva? În fond, de ce n-ăs face-o, de ce n-ăs ști?” Romanul al confruntării cu iluzia paradisiacă, „Tratament fabulatoriu” e și un roman al confruntării cu iluzia tehnicității. Pe mari suprafețe, confruntarea din urmă devine cea dintîi și faptul că o stingheritoare impresie de virtuozitate demonstrativă. Tentația — și Mircea Nedelciu îi cade nu de puține ori pradă — e ca mijloacele să devină scop.

Dar, roman al unei vîrste (bolile ei sînt, spune autorul în „Prefață”, două: „dorința de a teoretiza și barocul”), „Tratament fabulatoriu” e romanul unui prozator autentic; riguros în expresie, mai arareori plastică, dar întotdeauna vie, nervoasă și modelabilă după personaj și loc; de o inteligență cinică și sfredelitoare, aptă să cerceteze obiectul pînă dincolo de pinzele lui albe; imaginativ moderat; constructor scrupulos, care refuză să abdice cu măcar o lotă de la parametrii din știință; „cap teoretic”, cu o nestăpînită plăcere, nu întotdeauna prielnică temei, a sofismului; un erudit modern. Unui singur adevăr i se supune mai anevoie. Îl numește el însuși „Prefață”: în artă, „creativitatea este o necesitate instinctuală a omului” (noi am spune „structurală”). Mai ales în romanele sale, hiperluciditatea suprimă în unele momente (dar se întâmplă ca ele să fie momente «cheie») inspirația sau, altfel spus, harul.

CONSTANTIN SORESCU

*) Mircea Nedelciu, *Tratament fabulatoriu*, Editura Cartea Românească, 1986.

GHEORGHE ȘARU — „Bolți”

Scriitorii tineri și cărțile lor

Gabriela Adameșteanu

Recitind una după alta cele trei cărți scrise de Gabriela Adameșteanu, am rămas profund impresionat de consensul critic uimitor care a existat în cazul afirmării acestei tinere prozatoare.

Debutul din anul 1975 cu romanul „Drumul egal al ficcării zile” (Ed. Cartea Românească) a fost primit cu toată seriozitatea, nici o voce n-a cerut să se mai aștepte pînă la cea de a doua carte, romanul a fost socotit pe drept un roman destinat unei biblioteci sever alcătuite. Biografia Letiției Branea, ochiul senin care o (re)alcătuiește, existența celorlalți în prelungirea propriei existențe, precum și existența ei în prelungirea existenței celorlalți — izbucnește o carte remarcabilă.

Eroina este pur și simplu construită din viață pentru literatură și din literatură pentru viață. Intervenția ei în punctele esențiale ale existenței se face la capătul unei așteptări active, a unor așteptări care pot fi numite în cazul Letiției rezistența tenace la drumul egal al ficcării zile, montarea semnelor kilometrice care au darul să ofere bucăți de viață diferite, relief și climă pe măsură.

Pentru consumatorul obișnuit de cărți, romanul poate să pară construit din momentele de criză ale unei adolescente banale, lipsită de orizont, stînd inertă în suvoiel contemporanilor (elor) ei. Nimic mai fals. Eroina are un caracter puternic.

Cartea e de o mare trăire interioră, dramatismul (după

cum vom vedea și mai tîrziu) capătă originalitate printr-o scintilă continuă a lucidității pînă la înregistrarea crudă a evenimentelor. Limbajul frust întrebunțat cu îndeminare neobișnuită are rol de perpetuum mobile în redactarea faptelor de viață și literatură, ca și a rememorațiilor lăpăte niciodată nepermis de mult. De altfel, cartea are deja o istorie a ei, a fost premiata de Uniunea Scriitorilor și de Academia Română, fiind reeditată în populara colecție „Romanul de dragoste” a Editurii Eminescu în anul 1973.

Cele patru nuvele tipărite în anul 1979, tot la Ed. Cartea Românească, sub titlul general „Dăruiește-ți o zi de vacanță”, sînt în bună parte bucăți de romane terminate ca proze scurte din cine știe ce motive. Eroina din prima nuvelă „O plimbare scurtă după orele de serviciu”, continuă (dacă n-a existat cumva înainte!) pe Letiția Branea, amîndouă reușind să contureze un nou model de personaj feminin, capabil de individualizare fără să uzeze de artificii. Chiar și în acest sens, cîștigul este demn de remarcat. „Neliniștea” ne

propunea un nou și răbdător personaj feminin, precum și viața (neliniștea) interioară a ficcării membru al unui cuplu...

În vreme ce majoritatea prozatorilor se inghesuie să ia în stăpînire personaje care să rămînă memorabile prin tot felul de abțilduri din afara conștiinței, Gabriela Adameșteanu se încumetă ca în „Dimineața pierdută” să se ocupe de o lume pe cale de dispariție — mahalaua „mondană” a Bucureștiului, urmele încă proaspete ale fostilor intelectuali, negustori și militari pe care tăvălugul istoriei (revoluției) încercase să-i niveleze, pe unii pierzîndu-i, pe alții obligîndu-i să se adapteze ca atunci cînd circula inghesuții în tramvai să se simtă „ridicoli” dacă vorbesc franțuzește.

Nici un mediu nu părea mai nimerit pentru un roman amplu, cu numeroase deschideri, țîșnitori care atunci cînd și se pare mai mult că te îndepărtează de subiect, ajungi să înțelegi că întregul material e mai consistent, îți dă acca satisfacție a unui roman modern care se citește precum romanele așezate ale unei literaturi.

Madam Delcă bodogăne încontinuu, comentează totul, gesturi, gusturi, amintiri, nevoi,

bucurii, caracterizează pe cei între care se învîrte cu foasca, cu nelipsita ei foască. Vica Delcă e dealtfel un personaj memorabil, are farmec, o memorie ca un sac fără fund, poate fi numită o femeie cu gîndurile mereu în „vervă”, pusă pe ample reconstituiri bazate pe cele mai neînsemnate amănunte, suveniruri.

Romanul e dublat de jurnalul profesorului Mironescu, text cu totul remarcabil, dramatic, o reconstituire îndrăzneată a anului 1916, a mișcării ideilor politico-strategice, sociale, în epocă.

Structura compozițională a romanului este de o mare complexitate, inventivitatea prozatoarei devine inepuizabilă, tehnica este pur și simplu absorbită de limbajul extraordinar de bogat, suculent, natural, fără să cadă în prea-obișnuitul pitoresc...

Mi se pare superfluu a mai adăuga o evidentă — Gabriela Adameșteanu e cea mai talentată prozatoare de la noi. Cărțile ei ar putea să cucerească lumea.

VALERIU BĂRGĂU

se anunță o nouă carte

Ștefan Dincă

„TURNURILE DE ARGINT”

Autorul se explică

Volumul aflat în curs de apariție la Editura Cartea Românească înmănucă un sumum de poeme dedicate valorilor fundamen-

tales ale existenței umane, care sînt: patria, istoria, limba română și credința în tot ceea ce este românesc.

Gîndul pentru patrie

Gîndul pentru patrie
E stema pe care bărbații o poartă
În suflet
De la naștere — aceasta
Fiindu-le menire

Egali cu ei inșiși
Se succed sub arme și steaguri
Pînă în ultima clipă
Slujirea patriei
Poruncă
Și Biruință
Și binecuvîntată
Osîndă

Ninge la Bușteni

Ninge la Bușteni, ca într-un vis
Ninge ca în Dobrogea, la scîiți
Cu ninsoarea sufletului mi-e scris
Ochii-mi sînt molizi înzăpeziți

Ninge blind ca-ntr-o legendă Dacă
Ninge ca într-un colind latin
Ninge românește și se-mbracă
În zăpezi acest Hotar Alpin

Prin zăpada proaspătă și pură
Ninge încă cu zăpezi de dor
Urișul Caraiman îndură
Pașii fericiților schiori

Și-i atita liniște-n pădure
Și atita farmec în zăpezi
Încît vine visul să ne fure
Pasul căprioarelor cu iezii

Și tot ninge, ninge pătimaș
Ninge cu din părul unei fete
Ninge și pe munți și pe oraș
Ninge cu metafore secrete.

Ninge și tot umblu prin zăpadă
Imi sînt ninse timplele și ora
Doamne, la zăpezi mă lasă pradă
Cît mai ninge iarna pe Zamora

Lasă-mi încă porțile deschise
Spre ninsori, nu-mi spune-încotro?
Cît mai ninge veșnicia vise
La Castelul Cantacuzino...

Patria mea

Iartă-mă că nu te pot sluji mai bine
Și mai mult decît pot
Tu mamă
Sfîntă
Curată
Și Eternă
Patria mea
Litera dîntii a alfabetului meu
Și Dunăre care curgi prin inima mea
Îngenunchez în fața ta Patrie
Nu mingiire aștept
Și nici răsplată
Vream doar să-ți aduc biruința
Și singele meu tînăr
Miracol, la rădăcina istoriei
Iartă-mi Patrie
Gîndul pentru tine
Și veghea hotarelor tale
Este primul meu Jurămint

Și ultimul meu Jurămint
Căci nu mai există în lume
Altă valoare supremă
Și nici ființa să merite
Un jurămint ca acesta făcut
Ție, Patria mea

Fintinile din Dobrogea

Fintinile de-acasă de la mine
Din Dobrogea cea limpede și trează
Adînci precum rostirile de bine
Vin din milenii și ne tot urmează

Vin din legende, străbătînd Cimpia
Și dealurile care ne-au albit
Curajul nostru și statomicia
Pe un pămînt, de moarte bîntuit

Ele imi par ca niște semne sfînte
Rămase nouă, de la bunii daci
Mereu rotunde și adînci cuvinte
Ce se rostesc de fintinari dibaci

Fintinile din Dobrogea de dor
De la Smirdan din Tulcea și Măcin
Sînt ochii mari și-n veci nemuritori
Ai dacilor culcați în rădăcini

Din ele am băut mereu puterea
De-o sta în fața vremurilor treji
Ele ne-au fost și dragostea și vrerea
Și mingiirea pentru cei viteji

Dușmanii ni s-au risipit în moarte
Cînd ne-au călcat pămîntul roditor
Însingerată pagină de carte
E amintirea risipirii lor

Căci ne-au rămas fintinile aproape
De inimi și ne-am sprijinit pe ele
Fintinile cu daciile ape
Ca niște treze, sigure drapele...

La noi în Dobrogea avem fintini
Adînci, mult mai adînci decît copacii
În apa lor, băută de români
Au încă ochii, foarte limpezi, dacii

De dor

Plecătă ești de parcă a-ți fi dusă
Nici n-ai ajuns în Piața Foișor
Nici n-ai apus lumina neapusă
Nici n-ai sosit acasă și mi-e dor

E tot mai frig și ninge mi se pare
Și mi se pare că un tren străin
Te duce spre oceanul de ninsoare
De unde numai ghețurile vin

Îubito să cobori în prima gară
Și să te-ntorci cu trenul următor
În lipsa ta începe să mă doară
Și pietrele din Piața Foișor

— Mariei —

BIBLIOTECA DE PROZĂ SCURTĂ

În zbor

Se pomeni împins în mașină. Își dădu seama că e înăuntrul după ce văzu prelată de deasupra.

Încercă să arunce o privire pe unul din geamurile laterale, dar o mină puternică îl trase în jos, înghesuindu-l înapoi în scaun.

— Hei, ia spune ești de acord?

Deodată se auziră citeva păcănituri și mașina o luă din loc. O vreme nu mai spuse nimic. Liniștea ar fi fost, probabil, deplină dacă de undeva din față nu ar fi năvălit continuu bîzîitul unor viespi nevăzute. Peste capul soferului se adunau tot felul de linii, compunînd la repezeală garduri și case, cineva însă le trăgea brusc într-o parte, împingînd în locul lor cerul, un altfel de cer parcă, puțin răsturnat, gata să cadă, dar nu avea cînd, pentru că, imediat, se repezeau sub el pilcuri de salcîmi dați în floare și, iarăși, garduri, și, iarăși, case, și mereu așa într-o înălțuire amețitoare, cum el nu mai văzuse decît în ziua

aceea în care dintr-o hardughie, căreia i se spunea caravană, coboriseră niște oameni necunoscuți, intraseră în școală și, la comandă, o virtelnită caraghioasă umpluse unul din pereții cu lucruri asemănătoare. Îl cuprinsese veselia și tocmai se pregătea să ridă cînd bărbatul din stînga repetă întrebarea:

— Ești de acord?
Mașina părea că nu mai înaintea, însă, prin sticla prăfuită din față, se zărea aceeași necontenită rostogolire de linii. Redescoperi bîzîitul viespiilor și se miră cum naiba reușeau să șadă ele acolo, înghesuite într-o cutie metalică, strîmtă și întunecoasă, pesemne.

Prelata se văluri ca o apă, crezu că din moment în moment o să cadă șuvoi peste ei, chiar îi făcu plăcere gîndul acesta, dar ea rămase mai departe deasupra, ușor vălurită și nepăsătoare.

— Hotărăște-te, dracului, ești de acord?

Trecuse un ceas de cînd îl urcaseră în mașină. Abia acum începu să se teamă. Încotro mă duc? se întrebă, căutînd zădărnice să recunoască imaginile ivite peste capul soferului. Prea mare însă, mult prea mare era viteza cu care ele se alergau. Nu putea pricepe nimic din alcătuirii lor.

Închise ochii și, neînțelegînd la început ce se întimplă, simți cum scaunul o pornește în sus, mai întii repede, pe urmă lin, lin de tot, ca și cum l-ar fi dus în spate o pasăre mare. Își trecu o mină peste spetează, țînîndu-se strîns și privi cu frică în preajmă să vadă cam la ce înălțime a ajuns. Culmea, în jur totul era ca și mai-nainte.

Se ridicase deci cu întreaga mașină de pe pămînt. Mai mult, se irălțaseră odată cu ea și pilcurile de salcîmi, și casele. Nu încăpea nici o îndoială, pluteau împreună într-o direcție necurcîntă. Dar nu îl mai interesa asta, alunecarea aceea pe deasupra pămîntului îl vindecase de nedumerire, înviorîndu-l. O bucurie rară îi stăpînea simțurile și numai faptul că se aflau și ei cu el îl împiedica să și-o exprime deschis, fără reținere.

Uite un nor, își zise, un nor mic, a nimerit, carevasăzică, pe genunchii mei, și mingiile cu palma hirtia lucioasă pe care i se cerea insistent să fie de acord. Doamne, de nu s-ar opri mașina taman acum. Nu apucă însă să-și termine gîndul și mașina se opri.

— Uite ce e, dacă nu semnezi, noi te lăsăm aici.

Aici? Cum așa? Nu se poate! Bucuria i se schimbă într-o spaimă cumplită. Îl apucă tremurătul. De una singură mina lui dreaptă îi iscăli numele pe hirtie.

Gata, dați-l drumul, silabisi vesel, dar, în același timp, se trezi împins afară și citeva secunde rămase năuc în norul de praf, socotînd pe moment că l-au abandonat într-un nor de-adevăratelea din care, e limpede, niciodată, poate, n-o să mai aibă cum cobori. Viespile bîzîiră din ce în ce mai stîns, după care nu le mai auzi.

Aerul se curăți pe neobservate de praf și îi apărură în față gardurile și casele. Își încetiniseră fuga, se potoliseră chiar. Ca să vezi, exclamă dintr-o dată, dînd cu ochii de o poartă pe care își aduse aminte că intrase de nenumărate ori

pină atunci. După cîțiva pași se opri în fața ei, fericit că în zbor îl urmăse îndeaproape și propria-i casă.

Despărțirea

La ora cînd vine n-are pe cine să salute. Intotdeauna e primul. Așa și trebuie, așa spune și la regulament, așa și face. Nu știe bine de cînd, poate de treizeci, poate de treizeci și ceva de ani.

Își scutură zdravăn picioarele, tropăie adică un pic pe sîta metalică, își freacă mîinile, una de alta, apoi caută cheia, e în buzunarul de la piept, îi cercează zimții cu unghiile și, elanț, dintr-o singură răsucitură, descuie.

Intră repede, se îndreaptă spre perdeaua din colț, își dă jos haina, o așează pe umeras, îi trece de citeva ori peste poale o perie nevăzută și, fără să piardă vremea, îmbracă plin de seninătate uniformă cu fireturi.

Trage scaunul mai spre fereastră și, în timp ce numără mestecenii din față, cărora le

știe pe dinafară și frunzele, așteaptă să se facă șapte.

Bună dimineața, sărut mîinile, să ne trăiți, omagii, sănătate, fericire, respecte. Îi salută pe toți, de la director la liftieră.

Sufind din greu apar și ceilalți trași înainte de sacose colorate și dolofane. Uită pe unde mai sînt ușile, au buzele țuguiate, șuieră, se împleticesc pe hol, dau cu nasul de scări și, în răpăituri dezordonate, se pierd dintr-o dată în sus.

Rămîne iarăși singur. Nu mai știe bine de cînd se întimplă asta, poate de treizeci, poate de treizeci și ceva de ani.

Gata și în dimineața aceasta, habar n-are a cita. Oricum, e ultima. Azi o să-și dezbrace definitiv uniforma. A îmbătrînit pe neobservate. Dimineață de dimineață a îmbătrînit.

De mîine e timpul să te odihnești, i s-a spus. Așa și trebuie, așa scrie și la regulament.

O oră numai și, gata, o să-l dea altuia cheia, să mai îmbătrînească și el, să fie și el primul și să numere și el mestecenii din față, să le știe frunzele pe dinafară.

Îi cunoaște pe toți. Uite-l cum ies, se împing din urmă, aproape că n-au loc pe ușă, se duc, unul după altul, ca paginile unei cărți groase, fiș, mai departe, fiș, mai departe, mai departe, fiș, fiș, cu degetele înlăcrimate dă pagină după pagină, le răsfoiește pe toate, dimineața de la capăt spre coadă, acuma invers, cu iuțală le răsfoiește, nu vede scrișul, nu l-a văzut niciodată, rîndurile se îngroapă unele-n altele, ține cartea în mîini și vîntură paginile pînă se împiedică-n copertă.

Cristina Suciu Moscu

Cristina Suciu Moscu, născută la 12 iunie 1951 la Cluj-Napoca, este arhitect în cadrul Centrului de Studii și Proiectări pentru Construcții în Străinătate — ROMPROIECT — București.

A debutat cu poezie în revista *Lucașul* în 1976. A publicat în *Lucașul*, *Steaua*, *Tribuna*, *Contemporanul*, *Arhitectura* și *Suplimentul literar-artistic al Școlii tineretului*, poezie, cronică de arhitectură, design și vestimentație, interviuri și grafică.

Diplomă de participare la a III-a Bienală Mondială de Arhitectură „Interarh '85” — Sofia — pentru lucrarea „Specificul spațiului românesc”.

Premiul special al juriului la Concursul de arhitectură, „Confruntări varșoviene '86” (împreună cu colectiv).

Premiul de publicistică al SLAST pe anul 1984.

Debut editorial cu grupajul „Crochiu” în colecția colectivă de debut „Alpha '85” — Ed. Dacia 1986.

Mugurii veșniciei

Ce țipăt ascuțit și ochii aceia mari de copil
Plecind, tremurat și alge
De plastic, venele, de plastic curge
picurind viața în otrava trupului mic
și uitat de zei

Ce exercițiu absurd, Diogene, să strigi
Tramvaielor ce trec impasibil în curbă
Și oamenii cenușii, urcând și coborând
Ce strigăt poate fi auzit în pereți
O, zburdălnicie, nu-ți lega bucla de cer
Ce aproape de adincul

mugurii veșniciei încolțind pe umerii fragezi

Ce exercițiu absurd, Diogene să strigi

În așteptarea unui areopag clement

S-a ferecat zimbetul în cearșafuri

Viermuială de compasiune pe culoare

Și telefonul măsurind clepsidra prietenilor

Se va naște din nou în durerea mea

Zburătăcirea unei aripi

Olimpiană ?

Joc

Cit de multe culori are cerul

După uitarea ninsorii

Și cit de mirositoare iarba

Ce-ți mingie pașii sub joc de miel.

Pulsează creanga în cripit de rindunici

Ce chemare de zbor

În V-ul victoriei

Desenat pe cerul întoarcerii

Dealurile și-au ridicat cupele cu flori

Spre norii fructiferi

Mingind verbul verdelui de primăvară.

Și amintirea

Privirea mea pompind aer în tăcerea lui

Și oare tuburile de ce există

Și el mă privește murind

Și-mi face semn de pe deal
Că el se întoarce sub hodoia lui Pătru

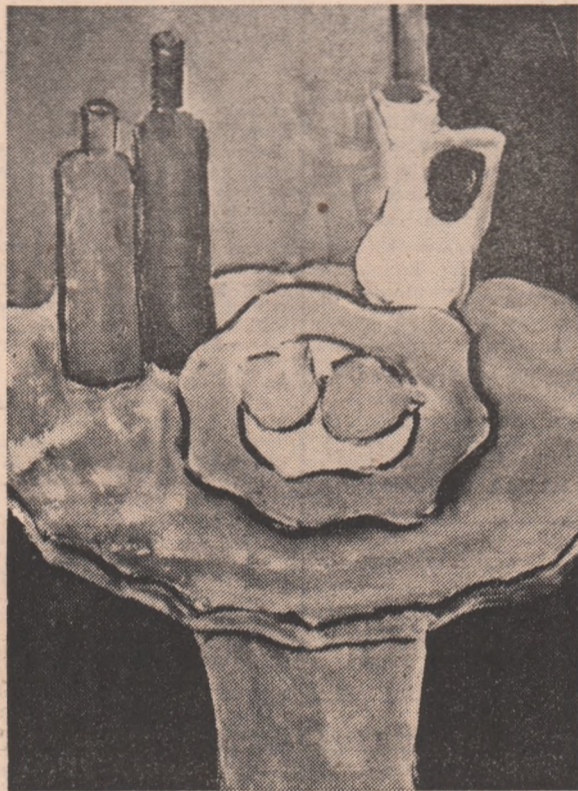
La umbra copacului cu lacrimi

Despre țara lui de pământ

Și boala topind frumusețea ochilor

Și bucuria cuvintului

Plecind departe cu povestea neterminată

ION PACEA — „Natură statică”

De lacrimă

Inger căzut

Din cerul meu

lubrea se ascunde

În milul amintirii

Măsurind la timp târziu

Suferința ultimei rostiri

De vers solar

Ispășind

Ce nori curgeau în ochiul tău

Cind pleoapa îmi mingie urub

Alunecind pe flori de nufăr

Spre somnul adâncului

De lacrimă e tăcerea

Acelei mingieri de ape

Ce oglindă e trupul meu

De limpede lucirea

Cuibărind sub unda unui suris

Abia descifrat

Viața

El, cel dintii

Bărbat al meu.

Primăvară

Insule de alb bucălat

Pe sineala bolții

Și buzele deschizând mirarea

Ce șerpi de ape alunecă

sub ierburi crude

Și unghia despiciind

sămînța chemării

Ce murmur de muguri,

Sub pielea subțire de iarnă

Și frunzele clipei plesnind

în început

De început repetare e

albul bucălat

și iarba cea nouă

pleoapă boltind vegetal

Memoria

Ramul

Crescînd în copacul arterelor

Și tot trupul meu verde

Acolo în soare — clorofilă

A predat cheia și nu poate să plece. Ohoho, mestecenii, mestecenii, cum nu-i mai cunoaște frunza toamna ! Refuză să plece, nu are cum, nu poate.

Se întoarce brusc din ușă căuțind liftul pe care, în fine, îl descoperă în marginea scării.

E înăuntru acum. Se sperie de atâtea butoane, apasă la întâmplare și simte pereții uruind, alunecînd în jos pe lingă el. Cineva l-a prins de subțiori și îl saltă. Se oprește însă, e singur, se miră că nu cade înapoi, dedesubt. Prin crăpătura ușii murmură liniștea unui coridor fără capăt. Ce să fie aici, ce să însemne ulița asta luminată puternic ?

O ia înainte fără să vrea ceva. Îndrăznește într-un târziu să treacă pragul uneia din multe încăperi rînduite în stînga și-n dreapta. Doar mese și scaune. Le fel peste tot. Chicotește în fața stivelor de dosare, se supără pe scrumierele ascunse sub măguri de scrum, își ferește ochii de sisitul neoanelor, trece dincolo, și dincolo, și dincolo, suspină, ride chiar, îi tremură carnea, își aduce aminte de cheie, se întristează adînc și se hotărăște să plece.

Prin urmare, asta era. Aici veneau cei pe care îi salutase dimineață de dimineață, mai bine de treizeci și ceva de ani. Așa arătau, care va să zică, birourile.

E mulțumit acum, suride, se îndepărtează. Intunericul îi pîlpe-n temple.

Să mai îmbătrînească și altul de miine. Să mai numere mestecenii și el.

Merge singur prin noapte. Se bucură, chiar și tristețea i se pare un fel de bucurie.

De miine, adio, fiș, fiș, paginile, mai departe, mai departe, una după alta, fiș, fiș, pînă la

capăt și invers, și invers, și invers.

Văzuse totul, deci. Urcase. Intrase în birouri.

De miine e timpul să te odihnești, i s-a spus. Îmbătrînise, dimineață de dimineață îmbătrînise.

Se întoarce să vadă clădirea. E acolo în urmă, ca o toabă imensă în care, oricine ar încerca să bată, tot nu s-ar auzi nimic.

Își pipăie buzunarul de la piept și nu înțelege de ce îi tremură miinile. Din cauza inimii, desigur, din cauza ei. Trudește săraca, îi dă înainte.

Bună dimineața, s'arut minuțele, să ne trăiți, omagii, sănătate, fericire, respecte.

Doamne, odată măcar de-ar bubul toba aceea, cit să-i acopere bătăile inimii.

Pe urmă n-are decît să fie liniște iar. O liniște asurzitoare în care să se scufunde, cu mestecenii cu tot, precum într-o apă foarte adîncă.

E miercuri

Ciudat, a exclamat bătrînul pantofar din capătul străzii, deși ar fi trebuit să fie sîmbătă azi e miercuri. Miercuri a fost și ieri și alaltăieri, a socotit el

plin de mirare. Cum așa ? s-a pomenit întrebînd vecinul său de peste drum, grădinarul. Cum necum, de citeva zile e miercuri, a conchis venerabilul reparator de pantofi, nereușind să dea vreo explicație în legătură cu această intimplare de-a dreptul bizară.

Zvonul s-a întins repede pînă în marginea cealaltă a străzii, sau, mai bine zis, oamenii, absolut toți oamenii de pe stradă au constatat aproape în același timp că într-adevăr e miercuri. S-au întrebă dacă nu e vorba cumva de o situație generală și nu mică le-a fost mirarea aflînd că în restul orașului zilele săptămînii continuă să se deruleze normal.

Deci, din numeroasele străzi ale urbei, pe una singură era zi de miercuri. Niciodată nu se mai petrecuse așa ceva în partea locului. De ce miercuri, însă, și nu marți, ori mai bine duminică ? și-au zis cei cîțiva reprezentanți ai primăriei sosiți în strada cu pricina pentru a-i lămuri pe oameni.

Trecuseră destule săptămîni și, culmea, cu aceeași încăpăținare ca și mai înainte, aici, era tot miercuri.

Nu se puteau înșela, nu aveau cum. Dintotdeauna, miercurea și numai miercurea, în una din grădinile străzii se usca un salcîm.

Miercurea vîntul bătea întotdeauna dinspre miazănoapte.

Doar miercurea la farmacia din intersecție nu se vindeau prafuri de somn. Mereu miercurea la depozitul de var era lacătul pus.

Bătrîni nu-și aduceau aminte să fi murit cineva miercurea.

De cînd lumea, nu se pomenise, în afară de miercuri, deasupra străzii, curcubul.

Miercurea cocoșii cîntau înaintea de apusul soarelui.

Pe vînzătoarea de la tutungerie o dureau oasele numai miercuri.

Căruțașul din spatele școlii de muzică se îmbăta, încă din tinerețe, o singură dată pe săptămînă, adică miercuri.

Miercuri se nășteau pe această stradă cel puțin două perechi de geneni.

A venit vara, apoi toamna. După toamnă, iarna, primăvara și vara din nou.

Pe stradă, indiferent de anotimp, era miercuri. În fiecare zi, în una din grădinile străzii se usca un salcîm.

Vîntul bătea dimineață de dimineață, dinspre miazănoapte.

Prafurile de somn fuseseră de mult uitate.

Lacătul de la ușa depozitului de var se înnegrise de rugină.

De murit, nu mai murise nimeni.

Curcubeul se lăfăia zilnic peste acoperișurile caselor.

Exact înainte de apusul soarelui cîntau din toți rărunchii cocoșii.

Vînzătoarea de la tutungerie își plîngea încontinuu durerea de oase.

Căruțașul din spatele școlii de muzică nu mai reușea în nici un fel să-și amintească de gustul apei.

În tot acest timp, populația străzii se înmulțise cu sute de perechi de geneni.

Mi-e dor de joi, cumplit mi-e dor, îi spunea vîrstnicul pantofar prietenului său, grădinarul. Cum o mai fi ziua de luni, murmură grădinarul pentru sine. Mamă, ce e aia duminică ? insistau copiii deseori.

Azi e iarnă, sau e septembrie,

șopteau bărbații în zori pregătindu-se să plece la lucru. Refuzau să rostească miercuri, nici bătăuți n-ar fi acceptat s-o facă.

În restul orașului, nimic, absolut nimic deosebit, zilele săptămînii continuau să se deruleze normal. Primăria renunțase de ani buni să lămurească problema străzii pe care era, fără conținere, miercuri.

Într-o după amiază de vară, un copil din strada nesfîrșitei miercuri a dat buzna în centrul orașului, rugîndu-i pe trecători să-l scape de moarte.

Spatele i se girbovise, cute adînci îi brăzdau fruntea. Părul îi tremura pe cap precum o flăcără albă cu intensitate din ce în ce mai mică.

— Nu vreau să mor, striga el cu vocea scăzută.

S-a rătăcit, desigur, au stabilit cîțiva pietoni, incredințindu-l organelor de ordine. În urma unei verificări amănunțite, acestea l-au adus, în aceeași seară, acasă.

— Mor, îngăima copilul nepuțințios.

În mai puțin de un ceas s-a adunat întreaga stradă în jurul lui implorîndu-l să moară.

— Nu vreau să mor, silabisea copilul, am trăit o singură zi, de ce doar atîta, de ce ?

Cam pe la al doilea cîntat al cocoșilor, s-a stins. În același timp, curcubeul a alunecat dincolo de acoperișuri, risipindu-se-n noapte. Vîntul s-a oprit brusc, vînzătoarea de la tutungerie a respirat ușurată.

— Ce zi o fi miine ? l-a auzit grădinarul din prag pe prietenul său pantofarul, tocmai cînd se pregătea să înghită o porție bună de prafuri de somn, pe care o cumpărase, un pic mai devreme, de la farmacia.

ȘTEFAN MITROI

Musicalul și basmele pentru copii

Pe scena ansamblului Rapsodia Română a avut loc premiera musicalului pentru copii **Micuța Dorothy**. Scenariul scris de **Silvia Kerim**, după cunoscutul basm al lui Baum, urmărește, cu fidelitate și inteligență scenică, lanțul întîmplărilor micuței eroine, accentuându-i frumoasele trăsături ale firii, cu pregnanță sinceritatea, generozitatea, înțelepciunea și credința în prietenie.

Lirismul și misterul poveștii cîștigă mult în plan muzical, compozitorul **Marius Telcu** fiind și de această dată inspirat în lucrarea sa. **Micuța Dorothy** se plimbă firesc printre zine bune și zine rele, cătei care-o înțeleg, avîndu-i tovarăși de drum pe Omul de tinichea și pe Sperie-clor care se dovedesc a avea mult suflet, se împrietenește cu Leul Papanas și Piticul siretic și-și împlinește destinul în povește întovărășită de o muzică fermecătoare, cu sonorități de slagăr, înregistrată pe bandă de grupul Choralis.

De altfel, întreaga sală fredonează după primele tablouri, cîntă împreună cu actorii la sfîrșitul spectacolului, iar cei mici pleacă îngîmînd măsurile refrenului „Cărarea galbenă”, strălucitoarea cărare a soarelui, pe care alunecă micuța Dorothy în povește. Afirmăm deci cu convingere că ea, muzica, este cea mai reușită componentă a spectacolului. Actorii încearcă să se achite cu succes și de replica vorbită și de gestul în scenă, de cele mai multe ori acesta rezolvîndu-se în pași de dans sau elemente acrobatiche imaginare de maestrul coregraf **Francisc Walkay**. În mod firesc, deci, majoritatea interpreților sînt danșatori.

În rolul **Micuței Dorothy**, **Cornelia Apolzan** este convingătoare mai ales în partitura coregrafică, avînd stridente și falseturi în rostire, mai puțin supărătoare cînd evoluează cu ansamblul. Altfel, este o prezență plăcută. Căteușul **Tic-tic**, **Georgeta Ciucă**, reușește rolul cel mai împlinit artistic.

Zina Albă, cuceritoare la apariție, evo-

lează stîngacl, lipsită de grație scenică (foarte ciudată absență la un danșator profesionist), în schimb **Zina rea**, **Maria Moldoveanu**, este de-a dreptul simpatică. Nu-i nici prea urită, nici prea rea, acțița are farmec și talent și fie că a fost sau nu astfel condusă regizoral, pînă la urmă regretă puțin spulberarea ei fără urmă din spectacol. Deși cam stingaci și Omul de Tinichea — **Petre Pleșoiu** și cel de paie — **Aurel Ciobanu** au mai ales expresivitate corporală. **Marin Mereanu** în **Leul Papanas** este șmecher, fricos și caraghios cît trebuie, acesta fiind unul din rolurile bine duse la capăt.

În Prezentatorul și Vrăjitorul din Oz, **Realimi Lupșa** este cam enfatic. În prima parte, cel puțin, ar fi fost nevoie de mai multă căldură și sinceritate, ceva ce ar fi apropiat publicul de scenă. În mod paradoxal, cele mai reci relații cu publicul se nasc exact în momentele cînd actorul i se adresează direct. Regizorul **Petru Mihail** nu imaginează în scenă, nu folosește simboluri, nu scoate textul dintr-o curgere lentă ilustrativă și cuminte. Povestea place copiilor prin firescimea ei. Totul este pe înțelesul lor și ei au nevoie de asta. Este evident că se bucură de basm, de costumele frumoase (uneori) semnate de scenograful **Viorica Petrovici** și **Cristian Niculescu**, de muzica încântătoare, de zinele strălucitoare și piticii isteți, de cîinele înțelept, de leul caraghios și de toate personajele fantastice pe care copilăria și le dorește în povești și în vise. Ce i-a lipsit spectacolului? O scenografie, cea existentă fiind greoaie și nefuncțională. Ce i-ar mai fi trebuit? Mai multă imaginație regizorală, ceva ce i-ar fi obligat pe spectatorii să și gîndească după consumarea actului scenic. Cu ce impresie am rămas? Că le trebuie copiilor și adolescenților și musicaluri de bună calitate, iar spectacolul de la Rasodia Română este un început.

LIANA COJOCARU

A cincea dimensiune

„Sinea mea oarecum” (II)

Dacă tilcul cercurilor concentrice am reușit să-l deslușim, vom încerca să înțelegem celor două triunghiuri din autoportretul brâncușian. Cel interior, cu virful spre centrul labirintului, credem că este cel din însemnare, care „...înseamnă săgeata minții”. Săgeata minții grație căreia Tezeu a reușit să străbătă labirintul și să ucidă fiara, în „camera centrală” spre care este îndreptat virful săgeții. Totodată, el înseamnă și secarea. Secarea cu două tășuri (labiris) care, în civilizația minoică, era asociată cultului practicat în labirint. Secarea cu două tășuri, care în dualitatea sa, cu siguranță că semnifică ceva. Poate vina desfrîului pccetluită de soarta crudă, poate nevinovăția și cruzimea animalului. Poate moartea necesară dar, în același timp, ne-dreaptă, poate iubirea și înțelepciunea care l-au ajutat pe Tezeu să învingă și să izbutească să reiasă la lumină.

Inițierea odată săvîrșită, nu ne rămîne decît să ne întorcem. Dar nu asemeni lui Tezeu, care pentru a se elibera se folosește de înșelăciune și vicieșug, ci asemeni lui Dedal. Căci grație gîndirii eliberate din somnul ei adinc putem săvîrși a doua eliberare. Iar pasărea care ne va scoate din labirint nu poate fi decît triunghiul ce atinge tangențial cercul extrem, dacă ținem seama de faptul că, nu o dată, Brâncuși a reprezentat pasărea în zbor sub forma unor triunghiuri asemănătoare celui amintit.

Referindu-se la autoportretul spiritual al sculptorului, trecut multă vreme cu vederea și reprodus pentru prima oară în anul 1970 de către V.G. Paleolog, în numărul 4 al revistei „Ramuri”, Ionel Jianu scria: „Toate aceste semne trebuie să aibă un tilc, făcînd parte dintr-un limbaj secret pentru care însă nu avem nici o cheie”.

O posibilă descifrare a limbajului secret am încercat anterior. Dintr-o altă perspectivă, credem că nu întîmplător Brâncuși și-a intitulat desenul „Sinea mea oarecum”. Întîmplarea negăsindu-și niciodată loc în creația artistului, aforismul „Arta nu este întîmplare” slujindu-ne drept dovadă. De aceea, sîntem convinși că o altă perspectivă întru înțelegerea autoportretului ne-o oferă chiar titlul desenului. Aceasta fiind-ne credința, vom porni de astă dată în cercetarea noastră de la titlu spre desen, avînd în permanență drept îndrumar studiul filosofic al lui Constantin Noica „Sinele și sinea”.

Această pereche de cuvinte, în accepție filosofică, este proprie numai limbii române. Față de „sine”, care de multe ori este confundat cu „eul”, deși „eul” rămîne mut cînd își descoperă sinele său cel mai

adinc”, pentru că „el își simte dezintegrarea în sinele care vine tocmai să-i aducă integrarea”. „...sinea nu e doar în uman, ea poate denumi ceva intru totul dincolo de uman”.

Numindu-și desenul „Sinea mea oarecum”, prin specificarea faptului că este vorba de „sinea mea”, Brâncuși concentrează atenția privitorului spre centrul imaginii, triunghiurile sustinînd această trimitere fără a lăsa privitorului șansa de a vedea dincolo de spiritul omului spre creațiile sale, de teamă ca nu cumva acestea să influențeze aprecierea. „Nu căutați formule obscure sau mistere. Eu vă dau bucurie curată”, cuvintele artistului par a veni în completarea desenului, atunci cînd, involuntar, gîndul caută să treacă limita impusă de Brâncuși. „Că-lătoria, în realitate, se desfășoară înăuntrul nostru”, pare a fi concentrarea spre acel univers care este sinea. Și dacă „...sinea este în expansiune, pe cînd sinea este în concentrare”, privind desenul, prin analogie, foarte ușor se poate constata acest lucru. Astfel, elementul central, punctul dominant al lucrării nu îl constituie cercurile concentrice care domină suprafața desenului și care, după noi, ar putea fi reprezentarea sinelui, ci punctul care, în lipsa lui de dimensiune, poate fi considerat „sinea mea”. Și nu doar „sinea mea”, ci „sinea mea oarecum”. Oarecum în sensul sinonimului intrucivă, care nu înseamnă altceva decît cîva înăuntru și, deopotrivă, cîva în afară, purtînd în înțelesul lui contradicțiile fundamentale ce se ivesc în sinul ființei. Și dacă acest adverb „oarecum” închide, asemeni unui cerc, titlul desenului, definindu-l și totodată începîndu-l își găsește expresia grafică în forma cercului, cu atît mai mult el își trăiește plenitudinea în cercul cunoașterii filosofice, care nu este decît o proiectare a pascalianului „...nu m-ai căuta dacă nu m-ai fi găsit”. Cerc cu atît mai necesar cu cît această pereche de cuvinte, ce a născut-o limba română — sinele și sinea — se află într-un continuu dialog, într-o continuă căutare.

Sinea, fiind „precumpănitor nocturnă și germinativă”, nu este încărcată de obscuritate ci este o noapte înluminată. Înluminată de către „sine”, ca expresie umană adîncită ce vine să proiecteze lumină în întunericul „sinei”. Altfel spus, în minusculul punct central, pe care l-am asociat sinei, sinele considerat a fi prezentat de cercurile concentrice, prin triunghiul înscris, amenință sinea cu înluminarea cuceritoare.

DAN CÂMPEAN

Așteptînd dovada marmurei*)

Sculptura propune adevăruri neconfortabile, străine de frumusețea colorată sau numai superficială a lumii. Sculptura e gînd intrupat, iar truda sculptorilor pe hirtie trădează, de fapt, un efort înfinit mai greu, acela de a găsi drumul spre unilate, de a alege din notanul de posibilități ale afirmării formei spațiale, pe cea irevocabilă în consonanță cu ideea cioplită mai întîi în minte. Desenele sculptorilor deschid o perspectivă inedită asupra procesului lent, interior, de gestație, a unei lucrări spațiale.

Schița sau desenul (în creion, tuș, penită, laviu, acuarelă, cretă colorată, pastel, cărbune, tempera) reprezintă momentul de întimitate al creației dezvoltat public. Avînd acest statut, acela de a fi un pas „spre”, o ipoteză de lucru, un preconcept, o sugestie, un drum niciodată însă categoric abordat, cu riscul asumat, firește că nu va interesa gradul în care funcționează sinteza plastică, morfologia imaginii nu mai vizează perfecțiunea detaliului după cum, sintaxa limbajului nu mai are ambiția de a exprima, ci de a tatona.

În unele schițe nu se întuiește lucrarea viitoare, în altele se-nțrezărește dar, oricum, ele sînt mai neutre, mai impersonale, mai puțin purtătoare ale amprentei individuale, mai uniforme valoric, cu diferențele atenuate față de lucrările propriu-zise ale acelorași autori.

În timp ce piesele de sculptură sînt inevitabil marcate de personalitatea și stilul autorului, schițele lor au o anumită răceală și obiectivitate ca o cercetare de laborator, neutră (chiar dacă atentă), asemeni unei pagini cu notele chimistului ce consemnează aspectele unei experiențe, fenomenul reacțiilor între substanțe și incantarea noilor produse.

Schița sculptorilor este în egală măsură și un antrenament înaintea marii încercări: el sondează polifonismul unghiurilor perspective, proporția formelor, ritmul și echilibrul volumelor, traseele optice ale percepției lor, funcționarea ansamblului asemeni unui organism, pînă cînd, deodată, are loc revelația: „Așa trebuie să fie!” și lucrarea se naște după cum îi e destinul prin cioplire, turnare, șlefuire, modelare, în marmură, rece sau în bronz fierbinte, în lut docil și tandru sau în gips neutru dar fidel.

Și totuși! În expoziția de la „Orizont” desenele de tip desen-de-sculptor sînt relativ puține, multe nerezistînd tentației de „a face pictură”, uneori justificată ca tendință, alteori reflex al unei tendințe de a înfrumuseța o imagine care nu trebuie să incite, ci să convingă. Cu un exces de mijloace de exprimare plastică, cu virtuozități admirabile (adică demne de admirat), cu fantezie, unele schițe ies din această sferă și îndeamnă a fi judecate, apreciate, tratate ca lucrări de grafică de sine stătătoare.

În ansamblu, însă, expoziția este alcătuită dintr-un număr mare de lucrări ale unui important grup de sculptori, constituind o exemplară lecție de probitate artistică, constituind o manifestare care, fără să fie zgomotoasă, pune încă și încă o dată în evidență seriozitatea și responsabilitatea sculptorilor, fie ei mai tineri sau mai maturi.

Desigur, observația ține de o judecată de ansamblu, în particular, putem remarca de pildă, că piesa lui **Vlad Aurel** e mai puțin relevantă, în schimb desenele, cu aer de monumentalitate, ale lui **Wilhelm Demeter** sînt de o mare frumusețe evocatoare a tensiunii caracteristice operelor sale în metal; în desen, **Călinesti** e un geometru care jonglează cu centrul de interes optic și trasee aleatorii, cu legi interne dubite vrăjitoare de artist; tot o luptă, o agitație interioară sugerează și desenele lui **Neculai Păduraru**, asemeni radiografiei (posibile?) a mișcării brown-iene; **Zoe Pop-Toacă** e descriptivă în arsenalul ei de semne și criptică în imaginea desenată în neconcordanță cu frumusețea șlefuită a pieselor sale abstracte realizate în spațiu; nu foarte limpede ca intenție mi s-a părut compoziția dezvoltată pe o orizontală fără sfîrșit a lui **Carmen Teșpan**.

Studii de anatomie abordată ca la orele de la facultate, corect înțelese ca temă, dar fără mari inovații citim în desenele lui **Aurel Stîncă-Olteanu**, **Marcel Guguianu**, **Emil Mereanu**.

Mai „sculpturale”, adică mai fără conșesii concretului, mai lapidare, tratate în planuri mari, sînt nudurile lui **Cristian Breazu**. Tot de anatomie — ca mecanism interior — sînt interesați **Dianu Rădulescu** și **Mihai Ecobici** (care introduce și ideea de linie-forță guvernatoare a compoziției). De la limpezile trasee ce-și caută temeinic forma finală trecem la **Serban Crețoiu**, remarcînd notațiile de material, asociațiile literare, sugestiile metaforice ale formei trecute pe coala de hirtie și oferite publicului ca o splendidă pagină de manuscris de artist. La polul opus, studiile de nud ale lui **Horea Flămînd** amintind de lecția clasicilor (pe care o predă extraordinar în relieful plate ale ultimei sale perioade de creație), cu o impecabilă tehnică a specularii luminii (impinsă pînă la reflexe cu absorbție în lumină) și umbrei (ținută în friul molatec al anvelopei), polarizează atenția.

Un desen de cea mai curată formulă, specifică, „de sculptor” oferă **Ernst Kaznovski**: volumele se plantează splendid în spațiu, vizualizînd, anticipînd viitoarea operă. La fel de elocvent, în maniera lui, e „omul-efligie” proiectat de **Titi Ceară**.

Instalațiile **Valentinei Boștină** abordează un stil precis, ingineresc, intimidant pătrunzînd înăuntrul unui angrenaj mai mult ingineresc după cum, familia de piese constituite ca variațiuni pe o temă dată, sînt rezolvate dinainte pe hirtie, a ceea ce, de altfel, **Ionel Cinghița**, are foarte exact în minte, inclusiv adaosul de reflexe auriu, pe care le introduce imaginînd cum vor lucii în soare stabilizîndu-l în miniatrali din bronz migălit șlefuit.

Portretistica, fără scăderi supărătoare, mi s-a părut mai convențională, și poate cam puțin demodat abordată (**Florica Ioan**, **Jana Ghertler**). Trezînd categoric teritoriul spre pictură pură (aproape fără drum de întoarcere, deci fără justificarea unei concepții sculpturale), meritorii pe deplin însă din punct de vedere plastic sînt schițele colorate ale lui **Vasile Furtună**, **Alexandru Grosu**. De un pronunțat expresionism, prevestind un portret cioplit în lemn, gestul desenat al lui **Czitrom Bela**.

În spațiul de creație al abstracției, funcționînd perfect, proiecții precise într-un sistem coerent de forme întîlnim la **Grigore Patrichi**, **Enea Nicolae**, **Grigore Marcu**.

De la forma goală și puțin semnificativă a schiței **Vasiliicăi Marinescu** la fantasticul de tip suprealist, cu iz de ilustrație de carte (**Cristian Bedivan**) sau la dansul păgîn al umbrelor negre decupate pe fond alb de **Radu Aftenie**, e o mare diferență: în primul rînd de calitate și greutate (prima, cum spuneam, fiind goală...).

Cu alură de proiect de monument se instalează în expoziție proiectul lui **Vlad Ciobanu** — anacronic și inegal — portretele (un fel de sau chiar ei: o Aidă și un Radames) interesant stilizate sint parcă în dezacord cu rezolvarea suprafeței adiacente prin sistemul decorativ, orientat, dar deloc modern, al lui horror vacui, al doilea e proiectul lui **Pavel Bucur**, unitar, gîndit global și finisat pînă în detaliu cu mare siguranță.

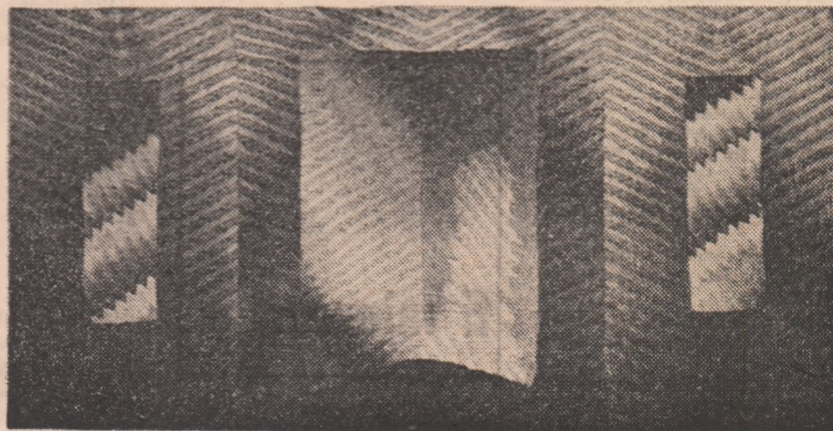
Tinerii **Florentin Tănăsescu**, **Sava Stoianov** și **Romelo Pervolovici** — unul sobru, altul dramatic și celălalt poetic — sînt cu adevărat o triadă de viitor; mina lor să transforme desenul în realitate, și vom fi mai bogați.

Intr-o formă perfectă, **Constantin Popovici**, spune multe și cere dreptul, prin proiecția idealurilor sale, la un trup în piatră albă pentru ele, la spații largi în care să trăiască și să primească adeviziunea noastră lucidă, acea legătură tainică, sentimentală care îi leagă pe oameni de marile opere cu nevăzute și indestruibile fire. E atîta meșteșug și modernitate, actualitate și perenitate în aceste proiecte și atîta nerăbdare în privitorii care vrem să fim!

Zac, în aceste desene, nebănuite valori, intuite și neintuite frumuseți ce așteaptă dovada marmurei.

SIMONA VĂRZARU

*) Expoziția „Desene ale sculptorilor” — Orizont, februarie 1987.

CELA NEAMȚU GRIGORAȘ — „Reamintire” (tapiserie)

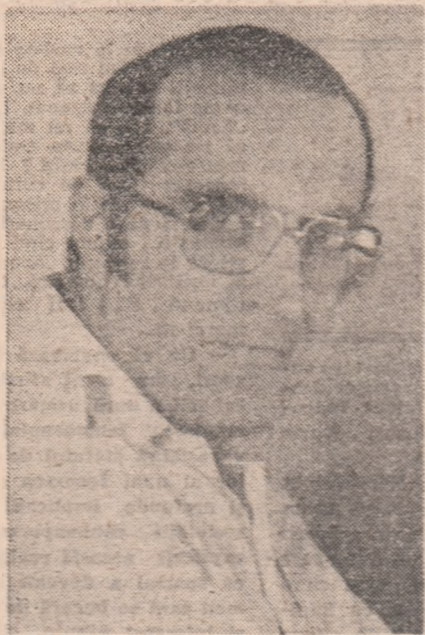

Convorbiri cu Dan Grigore

Personalitatea unui interpret polarizează nu numai interesul celor care urmăresc constant sfera artei interpretative românești și universale. M-am gândit că drumul către consacrare al unei valori ascunde un parcurs de timp al formării plin de învățăminte pentru generațiile tinere, al căutării propriului drum, al încercărilor și al victoriilor care nu se pot obține „peste noapte”, fără truda și fără consecvența dăruirii față de un ideal.

Dacă o posibilă carte se va intitula „25 de ore cu Dan Grigore” (25 de ore semnificând o zi și o oră din viața sa, ora semnificând — la rindul ei — începutul și continuarea unei zile; credința noastră fiind că, pentru un mare interpret, și o zi din viața sa este semnificativă, avantajul autorului fiind acela de a „compune” această zi optând pentru 25 de ore diferite, din această „diversitate” autorul căutând să recompună „unitatea”), am ales în exclusivitate pentru Supliment acele pasaje — rod al convorbirilor cu Dan Grigore — care pot ilustra devenirea sa ca personalitate de primă mărime a vieții muzicale românești.

Prima întâlnire, cumva indirectă, cu Dan Grigore s-a petrecut în 1978, prin intermediul unei emisiuni radiofonice, „UNIVERS MUZICAL”, alcătuită la sugestia ascultătorilor; Luminița Constantinescu de la Radio București i-a adresat atunci pianistului Dan Grigore câteva întrebări trimise de „ascultătorul Ioan Iacob din Birlad” care se pare și-au găsit ecou în universul de gândire al interpretului. Peste ani, prin 1981, când declanșasem ancheta, publicată de „Știința tineretului” sub titlul „O PRIVIRE DE AZI ASUPRA POEZIEI” (la care răspuseseră Ioan Alexandru, Dumitru Micu, Solomon Marcus, Eugen Barbu, Edgar Papu, Petre Ghelmez, Constanta Cimpeanu, Mircea Banițiu, Vasile Băran, Silviu Stănculescu, Alexandru Balaci, Constantin Ciopraga, Dumitru Prunariu, Ion Popescu-Gopo, Ion Jalea, Ștefan Augustin Doinaș, Marcel Olinescu, Leon Levițchi, Silvia Volnea ș.a.), m-am gândit să-l invit și pe Dan Grigore să răspundă la întrebările despre poezie. L-am căutat la telefon și atunci când am simțit ezitarea sa, probabil din cauza programului încărcat de concerte și turnee, i-am spus că-l solicită „ascultă-

torul Ioan Iacob din Birlad”. A urmat o schimbare bruscă de ton, granițele „reticențelor protocolare” au fost pulverizate și răspunsul a fost: „De ce nu spui așa, domnule, de la început? Vino încoace!”.

★

Au urmat în ani alte întâlniri, zeci de ore de convorbiri, casele înregistrate cu răspunsurile la întrebări, impresiile mele din concerte, totul putându-se constitui într-un fascinant univers al întâlnirilor cu Dan Grigore. Din acesta, începând de săptămâna viitoare, vor apare câteva dintre secvențele semnificative care ar putea da naștere unei cărți, ce va încerca să urmărească devenirea acestei personalități a vieții muzicale românești, DAN GRIGORE, pianistul despre care s-a spus, nu o dată, pe alte meleaguri „Lăta un muzician care face cinste patriei sale”.

IOAN IACOB

Anul trecut la Predeal*)

Cind cronicarul vine și spune despre un film lucruri știute de toată lumea, inclusiv de autori, el își asumă o cantitate industrială de „sentiment al zădărniciilor”. În acest sens, Sania albastră e unul dintre acele filme despre care, într-adevăr, n-ai ce să mai spui. „Asta este”.

Obiectiv vorbind, înțelegi că e vorba de o fată pe care o cheamă Adriana și e studentă la A.S.E., care, în timpul unei scurte vacanțe la munte se hotărăște să nu-l mai subească pe Cornel Frinculescu, vajnic antrenor de ski, ci pe Adrian zis Bogdan, student la Politehnică. Subiectiv vorbind, întrevezi o lume de poveste, pe un tărâm prin care trece trenulețul fericii, o lume în care delictul maxim e să sustragi un ananas de la o masă festivă ca să-ți fericesti cu el aleasa inimii... Uneori, ca un fulger în plină iarnă, scapără condeiul de aur „fanușist”: „Cind eram salcie și trandafir, ție-ți picneau ochii după alte stele”. Atunci, într-o fragment de secundă, al nostalgia unui film care să descopere secretul „jocului”, care să trăiască acea opulență metaforică, să respire liber acea „nebulie”, acea stare de har dezlăntuit...

Un joc al dragostei și-al întâmplării lucrat de regizor pe linia unui „evazionism” montan artificial și prețios cu oarecare virtuți deconectante; un film „feric” cu zăpadă, curățenie, lux, tineri și cintece. Într-un spirit de capriciu, în sensul muzical al termenului (ne-lipsit de intenții textualiste), imaginea se joacă cu imaginea — personajele apar cu predicție dublate sau triplate în oglinzi, sau oglinzite cu capul în jos în apa piscinei, sau sub duș, fie cu un măr, fie cu o țigară, sau filmate în plonjă, ca niște pionii pe o tablă de joc... Fata frumoasă și tristă și băiatul ca-

raghios și vesel din poveste sint „întruchipați” de doi interpreți decorativi și plini de zel, de cele mai multe ori practicând un joc de suprafață, lăsând o impresie de suficiență narcisistă (oricât de pleonastic sună).

Libertatea de mișcare a unui asemenea film prin definiție „aerian”, „nerealist”, „trăznit”, mizând pe o rețea de sugestii — e incomodată de o revărsare muzicală de o banalitate superconfortabilă, o suită de cintece care par să se ambiționeze să umple un gol, dar nu fac decât să-l amplifice. Aproape tot ce ar fi putut însemna subtilitate la nivelul poveștii e contracarat de diverse texte ale cintecelor. De pildă: „Sania albastră este chiar iubirea noastră!” — de acord, deși înțelegem oricum, despre asta fiind vorba „în propoziție”; „ea ne-ntoarce și ne duce și ne pune la răscruce”. Fie. Dar cind auzi: „De va fi să se stingă și cel din urmă om, aș vrea să rămână doi îndrăgostiți ca noi”, care, dacă se poate, să dispară și ei „amindoi deodată”, nu mai prea poți fi de acord și te întrebi de unde și pină unde un asemenea elan „escatologic”?

Caracterul de „capriciu” al filmului, atît cit este — e subminat de cintecele plantate la tot pasul, o umplutură îngestă care trece treptat, pe primul plan, odată cu senzația că nu ele, cintecele, au fost făcute pentru film, ci invers, filmul a fost făcut ca să illustreze cîntecele, în buna tradiție televizistică a varietăților.

EUGENIA VODĂ

*) Sania albastră ● regia Ioan Cărmăzan ● scenariul Florin Neagu și Vintilă Ornaru ● o producție a Casei de filme Cinci.

„Bucurie, turism, tinerețe”... (Diana Gheorghian și Eogdan Stanoevici în Sania albastră)

Rezonanțe lirice: Anotimpuri...*)

O duminică de iarnă. Dimineață. La radio, Anotimpurile de Vivaldi, într-o prestigioasă interpretare străină.

Aceeași duminică de iarnă. Spre prinz. În Studioul de concerte al Radioteleviziunii — Anotimpurile de Vivaldi, într-o prestigioasă versiune, semnată de reprezentanți de frunte ai școlii interpretative românești.

Deci, o duminică de iarnă sub semnul capodoperei vivaldiene a cărei inconfundabilă vrajă a aureolat o veritabilă sărbătoare pentru iubitorii muzicii.

Parcă toată puritatea și transparența cristalină de Murano s-a condensat în arabescurile sonore desenate desăvârșit de pana venețianului Antonio Vivaldi, arabescuri care vorbesc celui ce le ascultă, ce trezesc reverberații puternice, intrind în rezonanță nu numai cu corzile sensibilității umane, ci și cu întreaga dimensiune a eu-lui plămădită din sete de frumos, de valori perene, de artă autentică, au vorbit paginile vivaldiene stăbătind secolele, vorbesc și astăzi cu neștiribila lor generozitate și sinceritate a rostirii, vorbesc mereu, spunind parcă de fiecare dată altceva, mai mult, mai adinc. Iertată fie alunecarea mărturisită a cronicarului de la „detașarea” ce i se cere adesea, căci și asupra sa seducția Anotimpurilor și-a pus amprenta, implicându-l în trăirea acestor metafore sonore de o poetică sugestivitate.

Concret: cele patru concerte pentru vioară și ansamblu — bijuterii ale genului „concerto grosso”, căruia compozitorii-violoniști italieni i-au dat atîta strălucire — reunite de Antonio Vivaldi în ciclul Anotimpurilor, avîndu-l ca solist pe Ștefan Ruha, în partea a doua a programului susținut de Orchestra de cameră a Filarmonicii de stat din Oradea condusă de Erwin Acel. Același ton cristalin al vioarei, aceeași naturalitate a discursului solistic, dar o versiune interpretativă ce a apărut cu totul diferită față de cea datorată tot lui Ștefan Ruha și imprimată pe disc cu ani în urmă.

Diferită mai ales prin patosul și înflăcărea talmăcirii, prin forța interioară, prin tenta de bravură cu nuanță romantică pe alocuri. Anotimpurile văzute acum de Ștefan Ruha au fost fremătat și respirație subiectivă, au fost o lirică emanație a artistului; au fost mai degrabă anotimpurile unei vieți palpitant și ardentă, au fost nu parcurse ci trăite, au fost deci departe de lumea pastelului contemplativ. Involburatele volute ale vioarei soliste au fost intruciva temperate de sobrietatea armonicilor ansamblului,

governate de știința baghetei lui Erwin Acel, ce a asigurat siguranța și profunzimea cadrului sonor. Nuanța uneori pătimasă creionată de arculusul lui Ștefan Ruha tablourilor vivaldiene pline de sevă, revărsindu-se într-o dinamică derulare expresivă a generat ecouri adecvate în dialogul cu formația orădeană, relevat cu elocvență, cu vigoare și prestanță concertistică, prin puterea unor contraste pregnant conturate, alternind izbucnirile clocotitoare cu poezia discretă a unor momente lente, în care „pinza” orchestrală aerată dar densă prin tensionarea exprimării, prin claritatea mesajului a demonstrat în egală măsură șlefuirea unui ansamblu atent lucrat, ca și o îndelungată și eficientă colaborare între cei aflați pe podium. Dacă ar trebui definită această variantă interpretativă a ciclului vivaldian cit mai succint, probabil că una dintre coordonatele cele mai edificatoare ar fi pregnanța expresivă individualizată a fiecăreia dintre măsurile celor patru concerte, a fiecăreia dintre „anotimpurile” modelate de compozitor, plămăuite cu grație și profunzime a simțirii, infiripate dintr-o inspirație luxuriantă și, paradoxal, de mare simplitate și naturalitate.

Bogația cromatică a paletelor orchestrale și precizia contururilor stilistice, fermitatea decupării traseelor compozitice, mobilitatea expresivă afirmată și prin dozajul registrelor s-au detașat și din sonoritățile rafinate ale celor două Intermezzi pentru instrumente de coarde op. 12 de George Enescu, dar și din filigranul delicat al acompaniamentului Concertului în Re major pentru clavicin și orchestră de Joseph Haydn, proiectînd cu discreție și finețe liniile marcate cu prospețime, cursivitate și energie, cu vivacitatea jocului instrumental și strictețea ornamentației de solista japoneză Jasuki Mitsui.

Anotimpuri vivaldiene, anotimpuri ale istoriei muzicii, ale artei sonore, ale profesionalismului și temeiniciei interpretative, ale artei sonore: anotimpuri ale fiecăreia ce se așteaptă descoperite și cucerite, adăugîndu-și „umbrele” pe profilul cultural, sculptîndu-i volumele și relieful...

ANCA IOANA ANDRIESCU

*) Concertul Orchestrei de cameră a Filarmonicii de stat din Oradea, dirijate de Erwin Acel. Studioul de concerte al Radioteleviziunii, duminică 1 februarie 1987.

O nouă stea

A interpreta personajul Odetta-Odilia din Lacul Lebedelor, la vîrstă de 18 ani, cind pentru multe balerine reprezintă culmea unei cariere, este, să recunoaștem, un fapt de excepție. Și care trebuie salutat, fie și ca o performanță în sine. Autoarea lui este Simona Noja, solistă a Operei Române din Cluj-Napoca, la o vîrstă, repet, cind marea majoritate a absolvenților liceelor coregrafice își încep ucenicia în ansambluri. Premiera a avut loc în noiembrie la Cluj-Napoca, pentru ca în 4 februarie, Simona Noja să evolueze, ca invitată, în rolul principal din celebrul balet cealkovskian pe scena Operei din București. Gestul are o dublă semnificație intrucit a coincis cu sărbătorirea maestrului Oleg Danovschi (căruia arta coregrafică românească îi datorază enorm), cu ocazia împlinirii a 70 de ani de viață: este vorba nu numai de un sigiliu al valorii foarte tinere soliste dar și de o simbolică întâlnire între generații în planul artei. Sub această îndoită emblemă interpretarea Simonei Noja a fost la înălțime. M-a impresionat în primul rînd siguranța și maturitatea sa care a fost abordat rolul. Nici unul dintre procedeele tehnice nu era prea dificil, nici o figură oricît de complicată nu i-a provocat ezitări. Balerina cu picioare puternice, cu un mod surprinzător de eficace de a lucra pe poante — părea că se înșurubează, pur și simplu, în poade — a executat, cu brio, într-un stil curat, întreaga „partitură” coregrafică. Și mai interesant, în pas de deux și în variații din actul III, a avut chiar și combinații de elemente personale, ce convenceau temperamentului și manierei ei viguroase de interpretare. Tot în acest act am asistat la frumoasa serie de fouet-uri, care s-a distins atît prin număr, peste 32, dintre care ultimele duble, cit și prin acuratețea lor. Am remarcat și buna colaborare cu partenerul ei, Florin Brîndușă, armonioasă sincronizare a gesturilor ca și, în general, prizele reușite. Rolul Simonei a fost strălucit, nu însă și desăvîrșit. Tocmai pentru că este un mare talent, este bine să nu uite că este și perfectibil. În actul II, eleganța dese-

nului coregrafic. Într-o și fluenta asociațiilor de figuri pot fi îmbunătățite, iar ca o observație globală, aș spune că linia arabescului ca și exactitatea picăturilor lasă puțin de dorit. Simona Noja este un diamant în care bijuteriul mai are încă de șlefuit pentru a-i da întreaga puritate și frumusețe. Alături de ea, Florin Brîndușă a creionat un Siegfried memorabil, în care s-au imbinat calitățile sale fizice deosebite, ce îi permit salturi incredibil de ample, cu o tehnică vizibil îmbunătățită. Am să mai adaug și tactul și finețea cu care acest veritabil uriaș a conlucrat cu fragila și delicata lui parteneră. În Bufonul, Gheorghe Anghelus s-a dovedit din nou un balerin remarcabil: dezvoltură, precizie, inventivitate. Din păcate, ceilalți interpreți au lăsat o impresie, ca să mă exprim astfel, mult mai puțin „festivă”. Lebedele mari (Mălina Andrei, Doina Acsinte, Joimța Lupu, Leđa Popescu) și lebedele mici (Meda Andrușovici, Mihaela Tigănuș, Magdalena Rovinescu-Goia, Cristina Opincar), unele dintre ele cam rotufeie, s-au mișcat destul de greoi și uneori în corecții. Ansamblul a fost la fel de straniu. Dacă actul patru le-a găsit pe interprete mai aproape de omogenitatea și armonia cerute de coregrafia cealkovskiană, în actul precedent am asistat la un spectacol de operă am asistat la un spectacol de operă bufă; căderi, imploticri, pași greșți, desincronizări etc. Cu atît mai mare este meritul Simonei Noja care nu s-a lăsat de loc influențată de comedia mută ce se juca în program ei, evoluînd strălucitor pe măsura talentului său. Un cuvînt și despre muzică care a fost cald, entuziast, generos în polauze, așa cum se cuvenea. Dar, pentru a exista și un dar, m-a mirat numărul scăzut al colegilor de breaslă din Cluj-Napoca veniți la spectacol. Să fie oare în mijloc, o „fîrească” invidie profesională, sau numai o reticență snoabă? Mister.

PAUL ANTIPIA

SPORT ȘI LITERATURĂ

„Iubim sportul pentru ideea de competiție cinstită, de luptă cu mijloace egale, de cavalerism“

— Din câte vă cunosc, tovarășe Eugen Barbu, și vreau să cred și chiar mă laud cu asta, vă cunosc destul de bine; pentru că am făcut multe călătorii sportive împreună, cum s-ar zice, dv. sînteți un veritabil om de sport. De aceea aș vrea să vă întreb: vă interesează sportul pentru că l-ați practicat sau îl practicați? Asistați la manifestările sportive din interes sau dintr-o mare pasiune, dintr-o pornire lăuntrică?

— Nu merg din interes la manifestările sportive, ci din viciu. Și, cînd spun asta, mă gîndesc în special la fotbal, pe care l-am practicat. Desigur că-mi plac și alte sporturi cum ar fi: rugby, handbal, hochei, volei... Nu merg, de pildă, la teatru, decît rar, iar la concerte — deloc, deși îmi place muzica enorm. Și la Atheneu, și în sălile de spectacole, mulțimea mă jenează. Dar în arenele sportive mă simt ca la mine acasă. E o ciudățenie, dar asta e...

— De ce scrieți cronică sportivă? Cînd, în ce împrejurări ați făcut prima cronică? Prin ce s-a manifestat ca o irezistibilă atracție?

— De ce scriu cronică sportivă? Pentru că era nevoie de o voce care să spună adevărul, pentru că, din păcate, într-o parte din presa noastră, mai exact unii ziariști de „specialitate“ mai ocolesc, uneori, adevărul și nu înțeleg de ce. Sint trecute cu vederea arbitraje mizerabile, părtinitoare; favorizarea unor echipe care au mijloace de a presa asupra adversarului, arbitrilor și chiar a Federației. Înțeleg că sint oameni care duc pasiunea pentru sport departe, dar pasiunile sint totdeauna păgubitoare: și pentru indivizii care le stînesc, dar, mai ales, pentru sport în sine. Se petrec fapte reprobabile pe care nu le poți trece cu vederea. Cu citva timp în urmă am aflat de scorul de baschet în fotbal — și asta în categorii inferioare! Aranjamente și vinzări de meciuri ca la tarabă. Cînd cineva a scris despre aceste scoruri de 41-0, 50-0 (!?), mie mi s-a părut că era o aluzie și la unele meciuri din eșaloane de primă mărime. Cîștigă cu asta cineva ceva? în afară de trofeele luate pe nedrept? Pe urmă, ce educație poți să mai faci jucătorilor care sint obligați să consimtă la unele aranjamente de culise care duc la trucarea unor dispute? Cred că este vremea ca toți acești indivizi care se lasă cumpărați și cumpără, care trădează sportul și pe colegii lor de echipă să fie scoși din viața sportivă pentru totdeauna! Anchetă mai serioasă ar duce la niște dezvăluiri senzaționale. „Scinteia tineretului“ a făcut cu citiva ani în urmă o asemenea anchetă de investigație, soldată, după cite îmi amintesc, cu scoaterea din viața fotbalistică a peste o sută de arbitri, anchetă pe care am apreciat-o în scris, la vremea respectivă. Cunosc un caz cînd o echipă gata retrogradată a fost rugată să vîndă un meci pe care și-așa îl pierdea, oricum. Din fericire, cei solicitați au respins oferta,

iar solicitanții au ajuns în divizia B. De unde ideea că există un dumnezeu și în sport! Și-atunci de ce să nu se ivească unul care să le zică pe gros? Nu o să spun că numai eu sint acela care face treaba asta. Mai există citiva scriitori, fiecare în stilul lui, care atrag atenția asupra a tot ce este strîmb în viața noastră sportivă, dar întreb de ce s-o facă numai scriitorii și nu gazetarii de specialitate?

Mă mai întrebați în ce împrejurări am scris prima cronică sportivă. Chestiunea a fost foarte simplă: George Ivașcu își pierduse cronicarul sportiv de la Contemporanul și, știindu-mă mai bătaios, m-a rugat să-i iau locul. Am făcut-o, dar l-a durut capul după aceea! Aveam un stil cam năbădăos, neobișnuit cu temenelile și cu

rîndul maselor de cititori a contribuit și faptul că scrieți despre sport, despre fotbal, îndeosebi, un sport el însuși foarte popular, de altfel?

— Nu m-am gîndit să obțin vreo popularitate de pe urma scrierii articolelor despre sport. Mă confundă cu un autor care ținea, în același timp, și cu o echipă din Oltenia, și cu Rapidulețul și cu încă alte citeva formațiuni. De fapt, popularitatea pe mine mă jenează, pentru că sint crezut un specialist, ceea ce nu e cazul. Sint un amator de spectacole bune și atît. Dau cele mai timpice pronosticuri și nu pariez niciodată pentru că m-aș ruina. Așa incit...

Eugen Barbu

Data nașterii — 20 februarie 1921, în București. După ce a absolvit liceul a urmat studii de drept și filologie la Universitatea bucureșteană. A debutat editorial în 1954 cu nuvela „Munca de jos“. Principalele romane: Groapa (1957) — care a cunoscut 8 ediții: Principele (1968), Săptămîna nebunilor (1981). Alte romane: Facerea lumii, Șoseaua Nordului, Unsprezece — cu tematică sportivă — Incognito (în 4 volume) etc. A scris, de asemenea, un impresionant număr de nuvele, scenarii de film și piese de teatru din rîndul acestora din urmă cunoscînd o mare priză la public. „Să nu-ți faci prăvălie cu scară“ și „Labirintul“. Este membru corespondent al Academiei R.S.R. și membru al Academiei americane de științe din New-York. În anul 1978 a fost distins cu Premiul internațional „Herder“. A lucrat în redacțiile unor reviste literare, în perioada 1962-1968 fiind redactor șef al revistei „Luceafărul“, iar din 1970, pînă în prezent, este redactorul șef al revistei „Săptămîna“. Să mai menționăm că a fost președinte și animator al Cenaclului „N. Labiș“ și a contribuit decisiv la lansarea și afirmarea a numeroase tinere talente literare.

harta intereselor din spatele competițiilor. Mi-am atras multe antipatii, dar asta intra în socoteala mea. Nu există om care scrie, în stare să se gîndească numai la elogii, la aprobări față de cele ce afirmă. Nu zic că n-am greșit de multe ori și că n-am fost drastic în unele aprecieri, dar să cedez la ceea ce credeam eu că e drept nu mi s-a întimplat niciodată. Pagina de ziar este, de fapt, un „tribunal“ la care se judecă faptele petrecute în arene. Aici se cere imparțialitate, bună credință și, mai ales, cea curățenie morală a femeii Cezarului! Atracția irezistibilă de a-l judeca pe alții a fost tocmai atmosfera clocită în care se scaldau rubricile de sport de la mai multe publicații cînd am apărut. Există și acum oameni foarte abili care recurg la statistică, cifre, scheme tactice numai pentru a nu da verdicte. Ba, s-a ivit — și încă de multă vreme — un calamburgiu care drege busuicul cu destul spirit, numai pentru a nu se angaja în vreo opinie. Aceștia, veselii condeieri, fac carieră, nu supără pe nimeni, nu sint dați afară din serviciu, nu li se suspendă rubrica sub diverse pretexte, cum mi s-a întimplat mie de citeva ori, schimbînd ziarele și revistele, în funcție de plecările obligate.

— Sînteți un scriitor foarte cunoscut și apreciat de opinia publică. Credeți că la popularitatea de care vă bucurați în

— În ce măsură prezența dv. în arenele sportului și, desigur, în rubricile sportive se reflectă în universul spiritual al creației literare? Cu alte cuvinte, credeți că faptul că urmăriți și comentați fenomenul sportiv are vreo influență asupra artei scriitoricești? Ați simțit tentația unor subiecte și personaje din lumea sportului?

— Păi, ce să mai simt tentația față de unele subiecte și personaje din lumea sportului, din moment ce sint autorul a două romane din tinerețe: Balonul rotund și Unsprezece, pe care cred că le-al citit și dumneata, și încă de la grădiniță...

— Cum apreciați cronică sportivă actuală? Prin ce se inscriu (și prin ce nu) virtuțile cronicilor sportive, ale comentariului sportiv contemporan, indiferent de canalele prin care se difuzează (presă, radio, tv.), în glorioasă tradiție a publicisticii noastre sportive? Ce-i reproșați și ce-i recomandați?

— Vreau să spun că mai de vreme am dat în parte răspuns la această întrebare. Virtuțile unei cronici sportive sint: cinstea, imparțialitatea, buna-credință și dragostea față de cel mai bun, cit, mai ales, o linie morală imperturbabilă. Avem, într-adevăr, o tradiție glorioasă a publicisticii noastre sportive, dar citi scriu ca Fănuș Neagu, ca vol de la „Scinteia tineretului“ care are cea mai curajoasă pagină de sport din toată presa română, Al. Caprariu și cei doi

cronicari de la revista Astra din Brașov? Pe ai mei de la Săptămîna îl sâr, ca să nu se spună că aș face partizanat. Noi avem „firmă“, așa că nu mai e cazul să ne mai facem reclamă. Ce reproșez celorlalți? Unora le reproșez lipsa de curaj, teama de a pătrunde în miezul problemelor și de a descoperi și numi vinovații atunci cînd e cazul; altora le reproșez oportunismul și necinstea funciară. Ce le recomand? Să-i mai citească pe moralisți...

— Ce vă sugerează ideea de sport, în acest sfîrșit de secol XX? Dacă urmărirea și comentarea fenomenului sportiv vă asigură statutul de observator al unui fenomen cu ample și profunde implicații în viața societății contemporane, cum explicați această realitate? De ce sportul a devenit un fenomen care se bucură de audiența și interesul a sute și sute de milioane de oameni?

— Ideea de sport a persecutat omenirea de la Platon la Bernard Shaw și la Montherlant. Sportul face parte din activitățile umane cele mai plăcute. El naște pasiuni, războaie (vă reamintesc războiul fotba-

tre activitatea sportivă și cea intelectuală. Asta o cred cel care n-au avut niciodată bucuria jocului, negeneroșii, imbecisii la creier. Pînă și boxul, care, mie personal, nu-mi place, cere inteligență, curaj, și mi se pare, citeodată, o scriimă perfectă. N-am spus-o numai eu.

— Ce mai aveți de adăugat și considerați că am scăpat din vedere?

— N-ai scăpat nimic din vedere.

— Deși întrebările noastre că idee, se repetă, într-un fel sau altul, pentru toți interlocutorii, scriitorii care scriu cronică sportivă, aș dori să vă adresez două întrebări cu o adresă precisă: Eugen Barbu. Prima: ce ați simțit cînd ați văzut că Steaua a cucerit, la Sevilla, „Cupa Campionilor Europeni“?

— O mare bucurie. Mi-am zis, iată că se poate! Victoria Stelei în „Cupa campionilor europeni“ este meritul clubului respectiv, care a impus muncă, disciplină, dragoste de fotbal, la această formație unde s-a muncit pe rupe, și rezultatele s-au văzut. Steaua a jucat altceva în ultimii ani decît ce s-a jucat în fotbalul nostru; a practicat — vreau să spun — un soccer rapid, cu pase dintr-o bucată, cu devieri, cu fantezie, un fotbal în care fiecare jucător știa ce are de făcut, din reflex. Cînd toate echipele din România vor practica fotbalul campionilor europeni, vom avea un fotbal măreț. Dar pînă acolo, e cale lungă...

— A doua întrebare „specială“: În tot ce-ați scris despre sport, cu predilecție despre fotbal, v-ați referit la organizarea acestei activități și la climatul moral și de responsabilitate în care se desfășoară. Dacă ați fi președintele Federației în momentul de față, ce ați întreprinde imediat și în perspectivă?

— Dacă aș fi președinte al Federației de fotbal? Ce întrebare hazlie! Cui îi trece prin cap să pună în fruntea acestei Federații un nebulun ca mine?! Ce aș întreprinde imediat și în perspectivă?

Aș fugări prin toată România pe toți chibiții de la cluburi, pe toți cei cu sarsanaua cu bani cu care se cumpără jucătorii, pe președinții de club care vor ca echipa lor să cîștige cu orice preț, pe arbitrii care ar lua cu stînga, ca să nu afle dreapta, mită și, mai ales, pe cei care judecă fotbalul și li dau sancțiuni, după ochi și sprincene.

În perspectivă să se stabilească un anume statut pentru jucătorii și antrenorii, cu obligații și drepturi clare, iar diplomele și funcțiile să fie obținute pe merit și nu pe fotbal. Aș obliga ca toate echipele să-și creeze propriii lor jucători, interzicînd transferările, cu excepția unor cazuri deosebite, aș opri unele cluburi lacomе de achiziții să decimeze formațiile inferioare lor, luîndu-le cele mai bune produse. În sfîrșit, n-aș promova cu atîta ușurință jucători, ce-i drept mari, abia ieșiți din competiții, la rangul de antrenor. Antrenorul trebuie să știe — în afară de a juca fotbal — și medicină, și pedagogie, să fie chiar filosof, dacă-l dă mina. Tot el n-ar mai trebui lăsat la mina conducătorilor de club care au tentația de a face acasă, cu soțiile, formațiile pentru meciurile viitoare.

VASILE CĂBULEA

Preambul la un TOP

● O nouă rubrică, un nou spațiu curcit pentru iubitorii muzicii tinere: **Top 13**. Aici veți fi tot timpul în priză directă cu noutățile muzicale, dar și cu gustul tineretului de la noi. Căci **Top 13** se va întocmi pe baza preferințelor dv., dragi cititori, urmând ca la sfârșit de an să publicăm un **Top 13** al celor mai constanți, dar și mai competenți corespondenți. Deci, încercați-vă șansa de a intra în **Top 13** scriindu-ne pe adresa: Suplimentul literar-artistic al „Scintei tineretului”, pentru rubrica **Top 13**, Piața Școlii 1, București.

Propunerile se vor face pentru două secții: română și străină. Succes!

● 1986 a fost un an bogat în evenimente. S-au deschis noi uși spre diversitate. Au fost alte tunsori, alte culori de păr. Aceleași sunete peste care s-au suprapus sunete noi, au fost come-back-uri, dar și dispariții deopotrivă de spectaculoase. Peste toate, însă, spargerile de tipare, aparițiile-șoc au fost mai mult ca oricând în actualitate.

● În lumea entuziastă a vinylului de peste ocean, majoritatea în topuri au deținut-o fetele. Și cine credeți că a fost aleasa nr. 1 la finele anului? Nu Madonna, nu Tina Turner, ci o puternică reprezentantă a familiei celebrului Michael (a nu se citi Mihale), anume Janet Jackson. Ea a primit prețioasa distincție intitulată „Female Pop Artist Of The Year” datorită albumului „Control” din care nu mai puțin de patru cintece au fost nr. 1 în clasamente.

● Se spune că '86 a fost anul reînnoirii muzicii high energy și că s-a născut și un copil teribil din ciudatul mariaj între funk și high energy, un hibrid pe nume funk-NRG.

● '86 a fost însă și anul unei mari tristeți. Pe Wembley Stadium s-au vărsat mai multe lacrimi decît la o înfrîngere a echipei naționale de fotbal. Era 28 iunie și „Wham!” susținea concertul de adio în fața a 80 000 de inimi zdrobite.

Printre invitații de onoare a fost și Elton John care a mai răcorit un pic sufletele și pieile incinse aducînd o imensă piscină ambulantă pe care a instalat-o în spatele scenei. Înainte de concert starurile au făcut o baie.

● Tunsoarea anului a fost aceea a Madonnei, care începe să semne tot mai mult cu modelul ei, Marilyn Monroe. Am salutat anul trecut o mult așteptată revenire, Morcoveață cu vocea de patru octave, Cyndi Lauper care a reapărut pe scenă parcă mai cuminte ca oricînd. Cele două vedete feminine au lansat fiecare cite un album cu titluri asemănătoare: „True Blue” și „True Colors”.

● Rămînem la secția „female” fiindcă nu putem să o omitem din schemă pe veterana Tina Turner care în preajma aniversării semicentenarului își dovedește încă o dată clasa. Dovadă „grăitoare”, albumul „Break every rule”.

● Din elixirul „tineretii-fără-bătrînețe” a gustat și Mick Jagger. Și ce ne pasă nouă că elixirul poartă numele frumoasei fotomodel Jerry Hall? Important este că bătrînul Mick, tată a doi copii, este încă în putere și, în fruntea celorlalți Stones, continuă să se rostogolească în cursa nesfîrșită a rock'n rollului.

● La capitolul invenții-inovații, evenimentul l-a constituit apariția primului video-clip în relief. Vizionarea se face cu ochelari speciali care se vind odată cu discul pe 45 corespondent. Încercarea au făcut-o cei de la „The very thing” cu cîntecul „Transfusion”.

Dar invenția anului aparține lui Robert Smith de la „The Cure”. El cîntă la o chitară confecționată din scrumbii uscate.

MIRCEA ZANE

Primum la redacție

În numărul din 7 februarie a.c. al Suplimentului literar-artistic al Scintei tineretului, referindu-se la dreptul moral al lui Al. I. Ghilia de a recomanda publicului tineri debutanți, Constantin Sorescu se întreabă: „să fi fost suficient eseu generos al lui A. Ștefănescu pentru ca Al. I. Ghilia să devină una dintre personalitățile prozatorilor români?”

Precizez că n-am scris niciodată despre Al. I. Ghilia și, în aceste condiții, este aproape imposibil să fi scris generos.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

P.S. Constantin Sorescu l-a confundat, probabil, pe V. Em. Galan — pe care l-am prezentat, într-adevăr cu cîteva ani în urmă în revista Tomis — cu Al. I. Ghilia. Li atrag colegial atenția că nu toți scriitorii cu trei nume au aceeași valoare.

● **EGO, Roșia Montană.** Povestirea Falsă-parabolă este inspirată dintr-o anecdotă care are mai mult farmec în varianta ei orală. Numeroși cititori, desigur, o cunosc: un călăreț se întilnește, pe un cîmp, cu un cioban, care îi explică tulburat că și-a pierdut oile; călărețul îl ascultă cu luare-aminte și, la sfîrșitul relatării, exclamă: „Mă, tu vrei să-mi iei calul!” Această istorioară subtilă, povestită în mod curent în maximum cincizeci de cuvinte, dv. o repovestii în aproximativ cinci sute, introducînd pasaje descriptive și „indicații de regie” absolut inutile.

● **VALERIU CIUCULIN, Porțile de Fier II, Mehedinți.** Sint de acord să-mi trimiteți și alte fragmente din roman și vă promit că, în aprecierea lor, nu mă voi lăsa influențat de ceea ce am afirmat altădată în legătură cu scrisul dv. Totuși mă simt dator să vă atrag încă de pe acum atenția că vă situați pe o poziție greșită. În ultima scrisoare susțineți următoarele: „Mi-am recitat «opera» în liniște, la mult timp după scrierea ei. Înclin în continuare să o consider izbutită, chiar dacă dv. nu ați fost de acord. S-ar părea că scriu într-un mod prea obișnuit. Eu i-aș spune altfel, un mod prea direct, o narare lipsită de floricele de stil, ceva apropiat de un reportaj cam sec”.

Ar fi bine să aveți un mod „prea direct” de a scrie. În realitate scrisul dv. este prea tern, lipsit de capacitatea de a-l face pe cititor să întrevadă un sens mai profund în întimplările povestite. Această diferență de nuanță o veți înțelege abia după mulți ani, cînd veți avea — dacă veți avea — o serioasă cultură. Este o problemă care nu ține de inteligență, ci de nivelul de educație estetică.

● **FLORIAN N. PIETRARU-ȚAN-DĂREI, Brașov.** Nu vă reușesc poemele în care vă lansați în sofisticate jocuri de idei:

„...visul visului
visîndu-ți visul
visat visînd

s-a spulberat în clipa
tărăgănată-n care
ochii-mi izbîră
miezul nopții” etc.

În schimb, au o frumusețe simplă poemele concepute sub forma unor relatări obișnuite:

CENACLU
prin
corespondență

„Din sat bunicul a plecat
înspre război călare.
Se-nțoarse acasă
pe jos.

Bunica văzîndu-l, uimită
își duse sfîclnic mîinile-n spre gură,
căci în brațe ducea
precum un copil
o ghiulea.

Tăcut s-a așezat
chircit pe pămînt
șinînd între picioare
obuzul de fier
și folosîndu-l drept nicovală

începu cu eioceanul
să-și ascuță coasa”.

● **ADRIAN JACOTA, Botoșani.** Poemele dv. exprimă o virted de trăiri și sint impresionante tocmai prin această vitalitate impetuoasă. Citește însă vers cu vers și dezvăluie multe inegalități. Unele, de exemplu, sint prea vagi:

„Rană a cuvîntului prin care
singele țîșnește pentru
rodul de durere” etc.

Altele au o violență excesivă și prozică, dusă pînă la trivalitate. Trecînd acum la ceea ce este reușit în textele dv., menționez în primul rînd poemele reflexive redactate într-un limbaj mai precis:

„De ce crezi tu că spițele
sînt semințele roșii? Ele sînt
ridurile ei. Ele sînt pulpele, brațele
ori gleznelor ei. Sau chiar
veneile ei
prin care curge
singele rotund al mișcării. De ce
crezi tu că orice fruct
își are sămînța în el însuși?”

Și ar mai fi, apoi, de menționat acele versuri „violente” care nu conțin nimic vulgar și care impresionează prin curajul de a folosi cuvintele ca pe un bici:

„Îmi urlă nervii-n trup cum fiarele
pădurii
și genele se rup curbate de sudori
cuvintele se-ascund prin nori pe cerul
guri
de parcă mii de răni s-au preschimb
în seri”.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Lumea cu amănuntul

Boris Becker — copilul minune al tenisului *)

După șase luni de la prima victorie a lui Boris Becker la Wimbledon, în Leimen, aparent nimic nu mai amintește de el. Reporterul este dezorientat. De unde să își înceapă căutările? De la primărie? Aici, poate fi cumpărată „Medalia B.B.” prin care orașul își omagiază fiul său cel mai de seamă. „Au fost vindute imediat 1400 de medalii, iar cererile vin din întreaga lume, spune primarul. Pe una din fețe se află gravate două date importante: ziua de naștere (22.11.1967) și ziua primei victorii la Wimbledon (7.07.1985) care încadrează portretul tînarului tenisman, pe cealaltă stă scris: „În amintirea învingătorului de la Wimbledon MC MLXXXV”.

Zilnic sosesc o multime de scrisori de la admiratorii care scriu pe plic simplu: Pentru Boris Becker, Administrația orașului Leimen. Dacă suportorii doresc un autograf punem în plic o carte de vizită semnată de Boris, restul scrisorilor le trimțtem tatălui său”.

De la memorabila victorie, orașelul Leimen a devenit foarte cunoscut. Mulți turiști vor să vadă unde locuiește idolul lor.

Deci unde locuiește B.B.! Intrăm într-o cabină telefonică. Nici o șansă! Numele Becker pare a nu mai exista în Leimen. Din cartea de telefon lipsesc paginile; un suvenir drag — Becker. Nici în următoarele cabine telefonice nu avem vreo șansă! Dacă nu este să fie, nu e! Căutăm mai departe! Stop! În vitrina cofetăriei Schwenn descoperim „dulcele mingi de tenis” din beza, nougat și nucă de cocos. Doamna Schwenn ne mai arată și tortul preferat al lui Boris și ne povestește istoria lui: „Sora lui Boris, Sabine, a lucrat o perioadă la noi. Cred că acum studiază arhitectura la Karlsruhe. Pentru că fratelui ei îi plăcea atît de mult, adevărat seara la plecare lua cite o felie din

acest tort. După victoria de la Wimbledon am ornat tortul cu litera B și l-am numit „Boris' Lieblingstorte”. Știți cumva ce sint „Bo Be Le”? ne întreabă doamna Schwenn, făcîndu-ne cu ochiul. Mergeți la patiseria Weber!”

Plecăm într-acolo! Doamna Weber ne destăinuiește secretul: BORIS BECKER LEIMEN. „Bo Be Le” sint B-uri pregătite dintr-o cîncă specială amestecată cu varză acră și ceapă, coapte la cuptor. Patiserul Weber le-a inventat special pentru finala de la Wimbledon cînd în prăvălia familiei s-au adunat suportorii să privească la televizor meciul și să-i țină pumnii lui Boris. El au mîncat firește Bo Be Le. După victorie s-a aflat în toată lumea despre noul produs și au venit o grămadă

de comenzi. Toată lumea voia BoBeLe, iar noi nu făceam față”.

Dintr-o dată toți lucrătorii patiseriei vorbeau despre Boris. Nimeni nu crede în reportajele de senzație apărute în ziare și în „aventurile” lui Boris. Toți îi iau apărarea. „Îl cunosc bine, toți îl iubim. Boris a rămas același tînar drăguț și modest. Cred că unorii admiratorii pot deveni o povară. Dacă aș fi în locul lui, cred că mi-ar fi frică de femei”, ne spune doamna Weber. Apoi aflăm unde locuiește familia Becker.

Traducere, prezentare și adaptare de

GABRIELA ȘEICARU
*) După revistele „Scala”, nr. 10/1985 și „Jungendscala”, nr. 3/1986

(Va urma)

Cronica literară în linii frînte de LINU

Rodica Ojog Brașoveanu, Violeta din safe, roman, Editura Militară.

Rodica Ojog Brașoveanu provoacă reacții vii atît cititorului care nu este specialist în literatură, cit și criticului literar.

Tabela de marcaj

La 10 zile de Monaco

Numărăm de-a-ndoaselea. Și mai sint doar 10 zile pînă cînd Principatul Monaco va lua cunoștință de puterile și răspunerile fotbalului de Ghencea. Oricum, un fost ghencean, marele Piști Covaci, dirijează de o vreme echipa monegască, lucru care se și vede, cum s-a văzut în aceeași măsură la Ajax și la „naționala” Franței. Altfel spus, un trimis special tot avem acolo unde ne vom prinde cu Kievul, la super-fotbal. Și sint liniștit, că dacă Piști e prin preajmă, fostul său elev și favorit, Puiu Iordănescu, o să aibă cu cin' se sfătui. Apoi, uitați-vă pe geam și-o să vedeți că, după cum v-am spus, ne ia din urmă primăvara, cu soare trimis, parcă, de-acolo, de pe Coasta de Azur, unde lumea se bronzază și la vremea asta. Dau cu ochii de o hartă a zonei și găsesc nume ca Saint Tropez, ceea ce-mi amintește brusce de jandarmul Luis de Funes. De-aici, concluzia că spectatorii gustă gagurile bune și convingerea că vor avea prilejuri asemănătoare și în seara zilei de 24 (anul curent, luna în curs). Hași și Lăcătuș, înfrățiți sub culorile roș-albastre și inrudiți prin dragostea de dribling, vor avea cui să-și prezinte numerele și o vor face, mă gîndesc, mai abilit ca niciodată. Că o finală de Super-Cupă nu se joacă-n

fiecare zi și nici în golfuleț, la Monte Carlo, nu ancorează orișicine! Apropo de hartă, priviți-o și veți descoperi mai jos de Principat, tot pe mal de Mediterană, un nume care ne umple de bucurii nostalgice — Barcelona! Încă o dată e de priceput ce le-am făcut catalanilor și ce croazieră le-am stricat pe pămînturile Andaluziei! Că, nu e nici o îndoială, să fi cîștigat ei atunci, la Sevilla, acum veneau direct cu vaporul pînă în Monaco, ceea ce pot face și acum, în fond, prin orice agenție turistică, distribuitor de bilete la finală! Aud că fotbalistii Kievului s-au antrenat jucînd (mai ales) turnee de sală în Europa. Meciuri mari pe spații mici, unde numai dribleurii iscusiți se descurcă foarte bine. Și e de reținut ideea, mai ales că partenerii noștri de la 24 au făcut în copilărie și atletism de performanță! Bravo lor, dar nici cu steliștii nu mi-e rușine și, după cum îmi spunea Pițurcă în două cuvinte, după turneul din Israel, viteziștii Stelei au trecut la cutia de viteze cu 5 trepte în pregătirile din iarna asta. Alte noutăți nu prea mai sint și cum nu avem altceva de făcut continuăm, deocamdată, numărătoarea inversă. Sintem la 10 zile de Monte Carlo!...

HORIA ALEXANDRESCU

